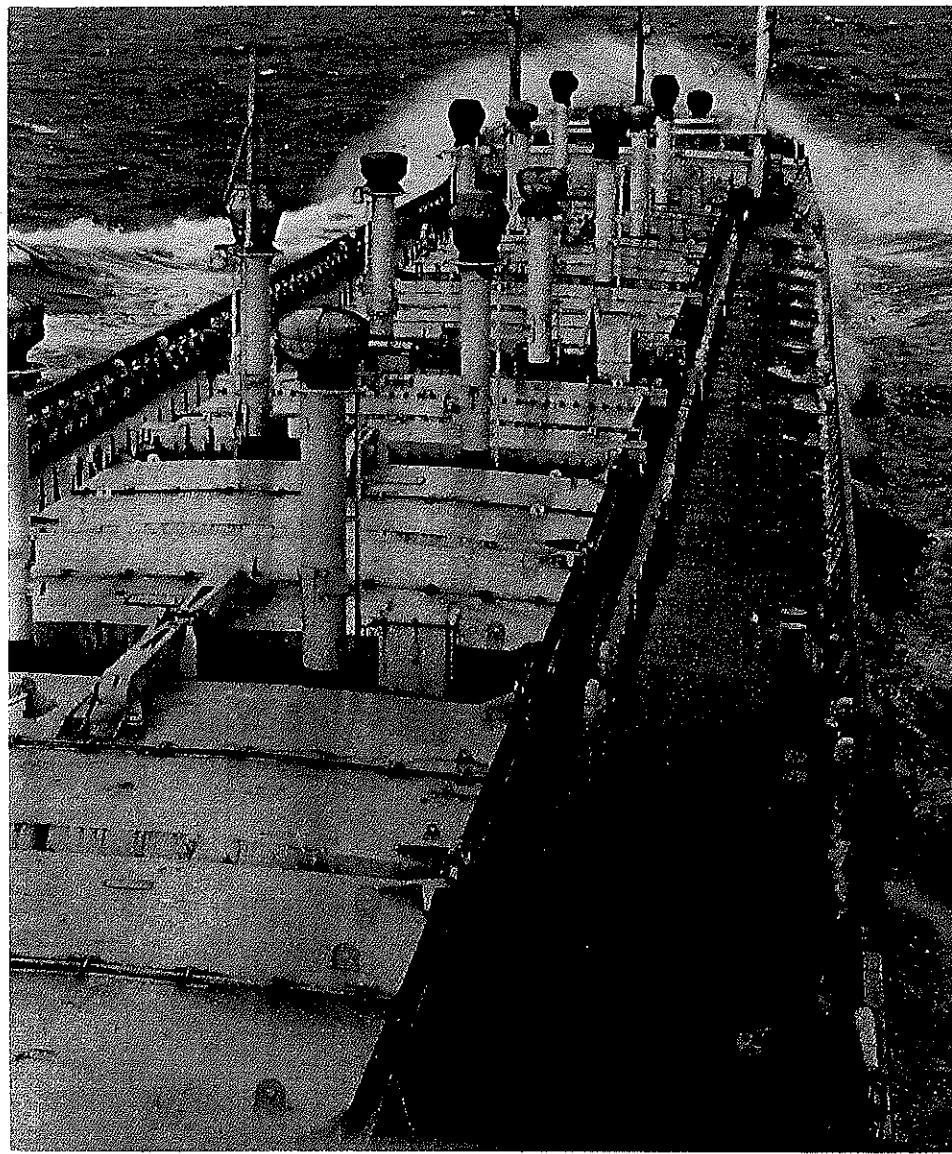
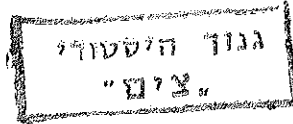

הימאז
הישראלי
בצל
אסון אוניית
"מצדה"

הימאז
הישראלי
בצל
אסון אוניית
"מצדה"

עם הגליון

זה איננו עוד גליון של "הימאי הישראלי". זהו גליון מיוחד, שהאבל והשכול הם החוט השני שבו. "הימאי הישראלי" מופיע הפעם כשכל כולו בצל אסון "מצדה", האסון הכבד ביותר שידע צי הסוחר הישראלי במשך 33 שנות קיומו כצי עברי.

אכן, ידענו, לצערנו, מספר אסונות שפקדו אוניות וימאים, אך מעולם לא ידענו אסון כה גדול ומשום כך הכאב, הצער והיגון הם כה עזים.

המייחד אותנו, הימאים, משאר ציבורי העובדים במדינת ישראל, הוא היותנו משפחה אחת. אופי עבודתנו הפך אותנו למעין "בני משפחה" קרובים זה לזה, שמחים זה עם זה ואבליים זה עם זה.

משום כך אין אסונן של 18 משפחות של ימאים, אלא של כל ציבור הימאים במדינת ישראל, שכל אחד חש בימים אלו שאיבד אחד מבניו או מאחיו. הרגשת השותפות הזאת, של להיות "ביחד", היא אולי נחמה פורתא למשפחות האבילות, אשר יכולות להיות סמוכות ובטוחות כי אנו לא נפקיר אותן, נמשיך לשמור איתן על קשר ולסייע להן כמיטב יכולתנו.

כאמור, זה גליון מיוחד ולכן גם המדורים המופיעים בו הם חריגים משאר המדורים המופיעים בגליונות השוטפים של "הימאי הישראלי".

בגליון זה תמצא מדורים כמו: אסון "מצדה" בראי העיתונות, הניספים, לזכרם וסיפוריהם של הניצולים. זהו גליון למזכרת. שמור עליו!

יָדוּ לַיהוָה חֶסְדוֹ וְנִסְלֵאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם׃ כִּי שִׁפְרֵךְ וְדַלְתוֹת
טָהֳרַת וּבְרִיתֶךָ בְּרִזְלֵךְ נִדְעָ׃ אֲוִלִים מִתְרַדֵּף פִּשְׁעֵיכֶם
וּמַעֲשֵׂי תְהוֹמוֹתֵיכֶם יִתְעַנּוּ׃ כָּל־אֵכֶל תִּתְעַבֵּב נַפְשָׁם וַיִּגְיְעוּ עַד
שִׁעֲרֵי־מָוֶת׃ וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצָּר לָהֶם מִמְצוּקוֹתֵיהֶם
וַיִּשְׁעֵם׃ יִשְׁלַח הַכָּרוּ וַיִּרְפְּאֵם וַיִּמְלֹט מִשְׁחִיתוֹתָם
יָדוּ לַיהוָה חֶסְדוֹ וְנִסְלֵאוֹתָיו לְבְנֵי אָדָם׃ וַיִּזְבְּחוּ וּבְתוֹ
חַוְדָה וַיִּסְפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה׃ יִזְרְדוּ הַיָּם בְּאֲנִיּוֹת עֲשׂוֹ
מְלָאכָה בַּמַּיִם רַבִּים׃ הַמָּדָה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה וְנִסְלֵאוֹתָיו
בְּמִצּוֹלָה׃ וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וַתְּרוּמִם גִּלְיָד
יַעֲלוּ שָׁמַיִם יִדְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תַחֲמוּנָג׃
יִתְנוּ וַיִּנוּעוּ בַשָּׁמַיִם וְכָל־הַכְּמָחִם תִּתְבַּלְע׃ וַיִּצְעֲקוּ אֶל־
יְהוָה בַּצָּר לָהֶם וּמִמְצוּקוֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם׃ יִקַּם סְעָרָה
לְדַמְמָה וַיַּחֲלֹשׁ גִּלְיָהֶם׃ וַיִּשְׁמְחוּ כִּי־שָׂתִקוּ וַיִּנָּחֵם אֶל־

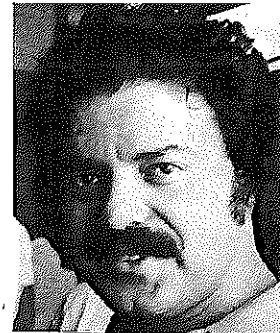
האיגוד הארצי לימאים (דרוגים) – האיגוד הארצי לקציני ים

מתחדים עם זכרם של חברינו
הנספים והנעדרים באסון טביעתה של א.מ. מצדה

גרא לויץ	רב חובל
ספדה מ. מיגואל	חובל שני
וילריטי אוסקר	חובל שלישי
שטייר דוד	קצין אלחוט
ריוס סולה חוסה	קצין מכונה
בואוידה ג. גזליו	קצין מכונה
סלומון אלימלך	כלכל ראשי
יצחק שושי	רב מלחים
טורוק בן ציון	רב שמנים
שלמה כהן	טבח ראשי
דוד אלפסי	ימאי
מיכאל קוצ'אק	ימאי
מאיר אלקסלסי	ימאי
מנחם משה לב	ימאי
שלמה אלפסי	ימאי
רג'ב אידריס	ימאי
ישי סרוסי	ימאי
ציון וקנין	ימאי
יוסף אביסטריס	ימאי
מרדכי קדוש	ימאי
ציון אסלן	ימאי
יוסף בניטה	ימאי
אילן הורוביץ	ימאי
גבי בן שבת	ימאי

יהי זכרם ברוך

פעילות מזכירות האיגוד נוכח אסון "מצדה"

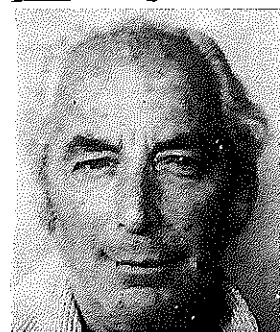
שלמה אביטון

צבי פלוטניק

זבֿק רפאל
(פולֿי)

אהרון צוקרמן

יצחק אורפֿלי 4

עם היוודע דבר טביעתה של "מצדה", ביום ראשון 8 במרס, ב־שעות הצהרים, כונסה מזכירות ה־איגוד לישיבת חרום והתחלנו עוקבים בדאגה אחר כל ידיעה ב־דבר גורל הצוות.

בשעות הערב המוקדמות החלו להתברר ממדי האסון וגבר החשש לחיי אנשינו. הורינו ליועץ המשפ־טי שלנו, עו"ד **ברוך שיפמן**, לטוס מיד לברמודה, כדי לעקוב מקרוב אחר המתרחש ולהעביר אלינו די־ווח מעודכן. הוא הגיע לשם ויחד עמו חוקר מטעם אגף הספנות ו־הנמלים, ר/ח **חיים הרי**.

למחרת, ישבו חברי מזכירות ה־איגוד במשרדי "צים" יחד עם מש־פחות אנשי הצוות, חרדים ומצפים לכל בדל של ידיעה. בשעות הבוקר נודעו שמותיהם של ראשוני הניצור־לים. בשעות אחר הצהרים נתקבלה הידיעה בדבר שמונה ניצולים נוס־פים וביניהם רעייתו של האלחוט־אי מלכה שטייר. בשעות המאוחרות של הלילה "נחתו" עלינו בשור־רות האיוב על הניספים והנעדרים שהסיכויים למצוא אותם הצטמצ־מו מאד.

יצאנו להודיע על האסון

מיד התארגנו לצאת אל המשפ־חות ולמסור להן על האסון. עשינו זאת יחד עם אנשי שרות הרוור־חה של חברת "צים" ומספר גדול של מתנדבים, הן מקרב עובדי ה־חברה וגם אחרים שבאו והציעו את עזרתם.

צוותים יצאו אל בתי המשפחות ומסרו להם את שאירע ליקיריהם. היו אלה מפגשים מזעזעים וכוא־בים. צוות המורכב ממנכ"ל "צים" ונציגי האיגודים, ערך סיור תנחור־מים בבתי האבלים והביע בפניהם את רגשי השתתפותנו ביגונם.

במקביל, המשכנו לעקוב אחר מבצע החיפושים של ניצולים, מבצע שתוצאותיו היו מאכזבות וכואבות מאד.

עם הגיע ארונותיהם של הניס־פים לארץ, היינו עם המלואים אותם לדרכם האחרונה. נציגי האיגוד השתתפו בכל ההלויות ונשאו דב־רים על הקברים.

ממשיכים לסייע למשפחות

היינו מודעים לכך שיש לעשות כל שאפשר כדי לעקוב אחר מצב המשפחות שנפגעו ולהקל על מצו־קתם. נערכנו לטפל בבעיות הקשור־רות עם האסון ופעלנו לפישוט ה־ליכים וזרוז סידורם של עניינים פורמליים הנוגעים לנפגעים והק־שורים ל"מבטחים", בטוח לאומי, חברת "צים" וכו'. המשכנו לבקר בבתי חברינו שנפגעו ואנו ממשי־כים לסייע למשפחותיהם בכל מה שאפשר.

פעילות המזכירות נעשית בצל האסון הכבד, דבר שפגע פה ושם בעניינים השיגורתיים, אך אנו משוכ־נעים שצבור הימאים מקבל זאת בהבנה.

טכס אזכרה ממלכתי בחיפה

מאות רבות של ימאים, אנשי ספנות, עובדי "צים" ואנשי ציבור נהרו אל הרחבה שבחזית בית "צים" לטכס אזכרה לקרבנות "מצדה", שנערך ביום שני ב' בניסן 6.4.81 במלאות שלושים לאסון ה־טרגי.

האזכרה נפתחה בצפירות אבל שעלו מאניות צי הסותר ששהו ב־נמל.

צעירה קראה את שמות הניס־פים. קריאתה לוותה בזעקות שבר של כמה מבני משפחות האבלים.

באווירה מדכאת נשא מנכ"ל "צים", **יהודה רותם**, את דבריו. הוא הדגיש כי העם חייב כבוד יקר לאלה שניספו באסון. עבודתם הי־תה שליחות והם עסקו במקצוע חלוצי ומסוכן. אמנם "צים" הור־גלה בשיט בטוח ובמשך שלושים ושתיים שנה לא אירע לימאיה כל רע, אך בעולם ידוע על אסונות ימיים למרות ההתקדמות הטכנור־לוגית העצומה.

"צים" תסיק מסקנות

הוא הבטיח כי האירוע יחקר ו־יוסקו ממנו כל המסקנות כדי ש־אניותינו ימשיכו להפליג בבטחון על פני הימים.

רותם הצהיר כי משפחת הימ"אות תמצא את הדרך להנציח את זכרם של קרבנות "מצדה".
ר/ח ישעיהו גרומן, מזכיר אגוד הקצינים, דיבר על הסכנות המלוות את יורדי הים מאז החלו להפליג בכלי שיט. הוא תבע שהקונצרט הלאומי של הערכה לימאי, שנוצר מול פני אסון "מצדה", ימשיך להתקיים במשך כל ימות השנה והציבור בישראל יוקיר את אלה העושים בשליחותו בצי הסוחר.

"אנו רואים עצמנו אחראים איש לרעהו"

את דבר איגוד הימאים הביא מזכיר האיגוד שלמה אביטן, ש-אמר:

"נאספנו כאן היום כולנו כמשפחה אחת ומאוחדת, לכבד את זכרם של 24 מבנינו, 20 ימאים ישראלים וארבעה יורדיים בני עמים אחרים, אשר ניספו באסון הכבד והנורא אשר פקד אותנו עם טביעתה של האונייה "מצדה".
אנו כולנו מבכים היום את מתי-

נו ביחד עם ההורים השכולים, הנשים האלמנות והילדים היתומים אשר איבדו את יקיריהם באסון כבד זה.

ידענו תמיד כי מלאכתו של יורד הים מעמידה את הימאי במבחנים קשים של מאמץ, ניתוק מהיקרים לו וסכנות הטבע הכרוכות במקצוע בו בחרנו, אך גם בנורא שבחלומותינו לא עלתה האפשרות לאסון כה כבד בו קיפדו חייהם כה רבים מחברינו הטובים והמסורים.

בניכם, בעליכם ואבותיכם אשר מצאו מותם בעשותם מלאכתם בים, היו שליחי המדינה והעם וככאלה ישאר זכרם בקרבנו לעד. משך שעות ממושכות וקשות נאבקו יקיריכם — יקירינו בגלים הסוערים וברוח העזה אשר קמה עליהם ובמאבק מר זה על חייהם גילו מסירות וגבורה עילאיים תוך נסיון לעזור האחד לרעהו במאבקם על חייהם.

לשברון ליבנו לא עמד בהם כוחם כנגד איתני הטבע האכזר. כל אחד ואחד מהניספים ניספה

על משמרתו במהלך שליחותו בשם העם והמדינה אשר את דגלה הניפה האונייה "מצדה". יהא זכרם של הניספים ברוך.

למשפחות האבלים נאמר: איננו רק איגוד מקצועי המייצג את חברינו בשיגרה היומיומית, ואין ניהור מים באבל אך אנו רואים עצמנו אחראים איש לרעהו ונעמוד לצידכם כש ונסייע לכם בכל אשר ניתן על מנת להקל עליכם במצוקתכם, בייגונכם ובצערכם כי רב."

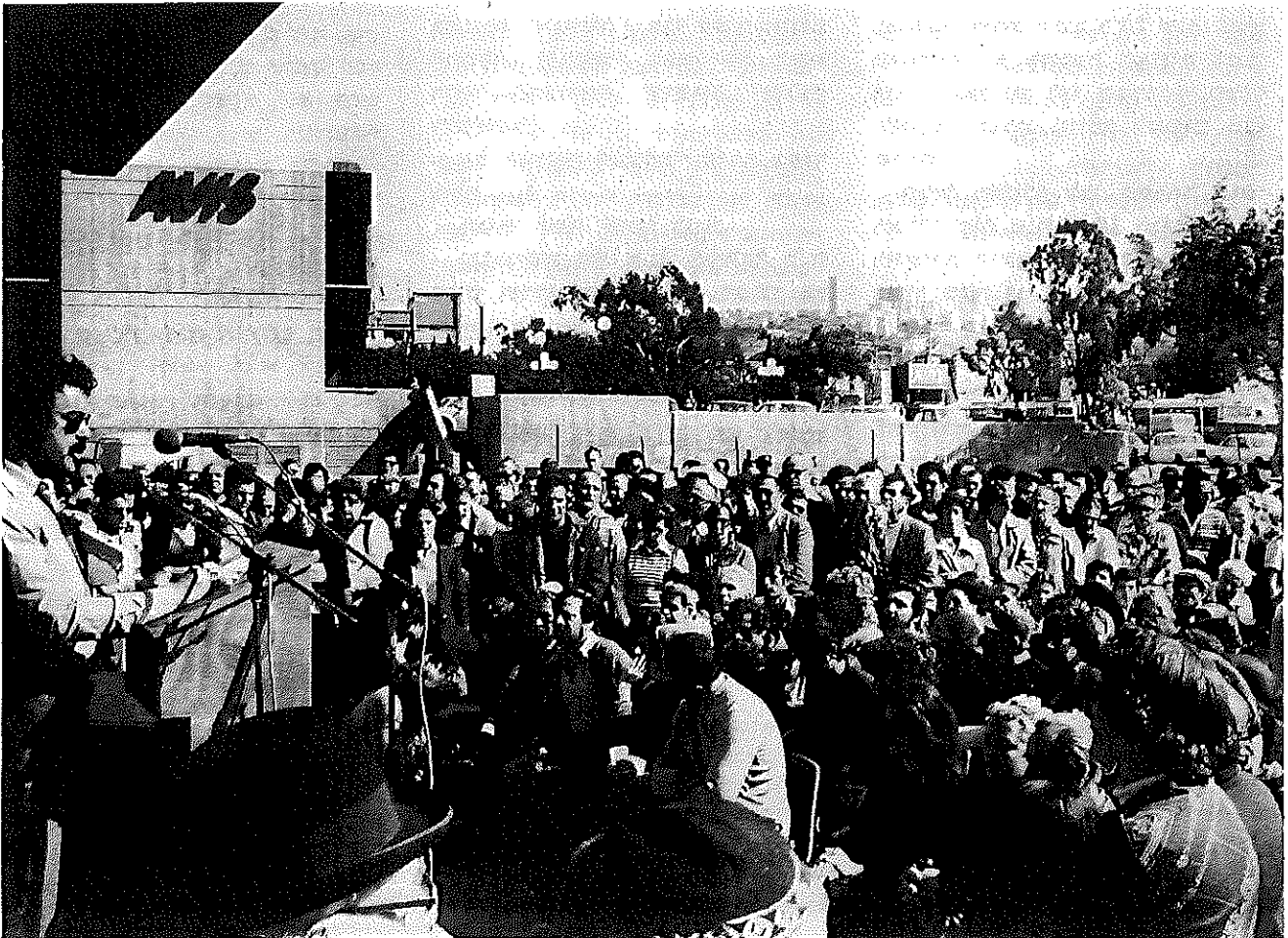
ראש עיריית חיפה אריה גוראל והשר דוד לוי הבטיחו שעוד השנה יעשה להנצחתם של הניספים וזכרם יהיה מופת לחינוך דורות של ימאים.

בשם הדירקטוריון של "צים" נשא דברים ברל רפטור.

הרב הראשי לישראל, הרב שלמה גורן, אמר דברי הספד. הרבנים הראשיים של חיפה, הרב שאר ישוב כהן והרב בקשי דורון קראו פרקי תהילים וחזן אמר קדיש.

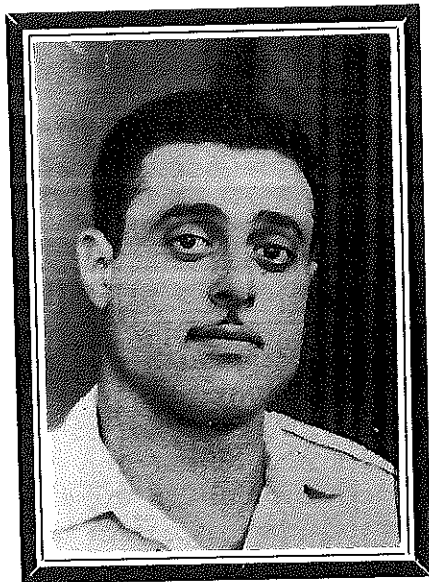
הנחה: אליהו שרגאי, דובר "צים".

אזכרה — לימאי "מצדה" בשלושים בבית "צים" — חיפה.

דוד אלפסי ז"ל

ר'ג'ב אידריס ז"ל

נולד בשנת 1921 במרוקו. עלה ארצה בשנת 1960 והתחיל את עבודתו בים כבר מגיל 15 באוניות דיג ובאוניות סוחר של הצי המרוקני בו הוא שירת קרוב ל-20 שנה. ניצל מטביעה עת שטבעה האוניה "מב" רוק" השייכת לצי המרוקני נאסף ע"י סירת דיג והובא למקום מב-טחים.

הנ"ל הצטרף לצי הסוחר הישראלי בסוף שנת 1962 ואונייתו הראשונה היתה "פטריה", עליה עבד בתור מלח.

בין היתר עבד על האוניות "תמר", "טבריה", "שלום", "לאה", "ירושלים", "מזל", "ענת", "חנה", "אסתר", "מריס", "חביבה", "רב-קה", "דבורה" ו"גלילה". על האוניה "מצדה" שירת כמלח כשיר.

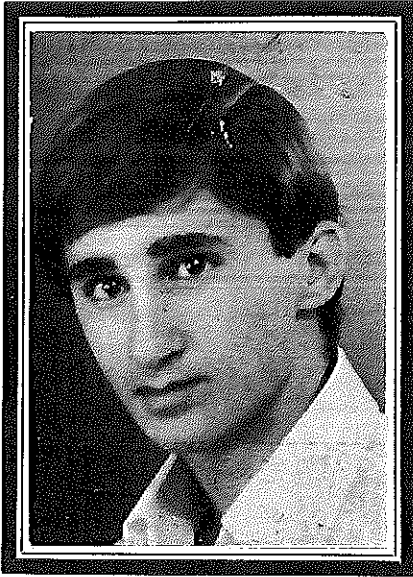
הניח אשה.

בתיק האישי שלו מצאנו המלצה של ר/ח ולטר פרוידנברג ז"ל, קב"רניטה של אונית הדגל "שלום": "אלפסי דוד הינו נאמן, מסור לעבודה ומילא כל מה שהוטל עליו לשביעות רצון הממונים".

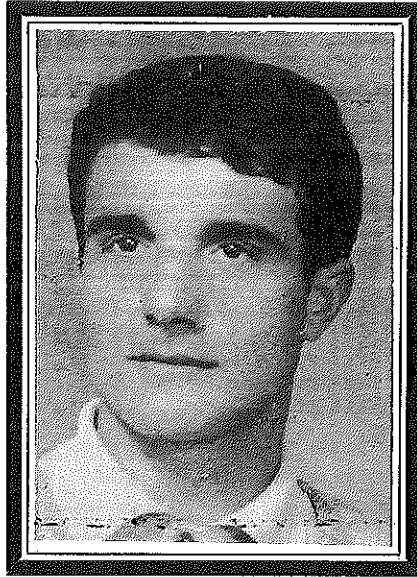
נולד בשנת 1933 בכפר עבלין. היה בעל השכלה עממית ולמד עוד שתי שנים בבית-ספר מקצועי. התחיל להפליג בים ב-28.11.74 באוניה "אגאטה". עבד על האוניות "רחל", "רבקה", "פטריה", "אי-ריס", "חביבה", "רימון", "לילך" ו"קדמה". על האוניה "מצדה" שירת בתור מלח.

הניח אשה ושתי בנות.

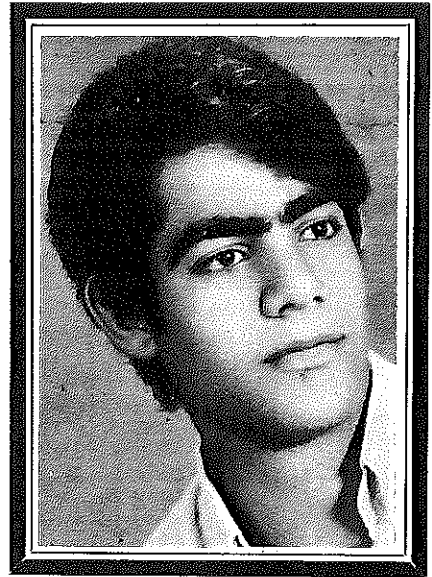
קברניטה של א.מ. "לילך" ר/ח דניס יורדן, כתב עליו: "משך כל התקופה הזו (4 חודשים) מילא הנ"ל את כל המוטל עליו לשביעות רצון הממונים עליו".

ציון אסלאן ז"ל

סלומון אלימלך ז"ל

שלמה אלפסי ז"ל

נולד ב-20.7.53 בישראל. בעל השכלה עממית. אוניתו הראשונה היתה "רחל" עליה עלה ב-21.8.69 בתור נער מ-שק. אח"כ היה "גליל" ובשנת 1976 עבר קורס טבחות והתקדם לדרגת טבח שני אותו מילא גם באוניה "מצדה". הפליג באוניות "יפו", "שרה", "פטריה", "סגיטה", "איריס", "גריה", "ציס-גנואה", "תמנע", ו-"אקוילה". הניח הורים. כתב עליו ר/ח ו. דלינס קברניט של א.מ. "שרה": מילא את תפקידו לשביעות רצונם המלא של הממונים עליו, מסור ונאמן לעבודתו, עיקבי ובעל יחס רציני לכל תפקיד שהוטל עליו לבצע.

נולד בשנת 1942 במרוקו. עלה ארצה בשנת 1959. היה בעל השכלה תיכונית. את הקריירה הימית שלו החל ב-15.2.65 כמלצר משנה באוניה "מולדת" ובמרוצת השנים היה מלצר ב', מלצר א', כלכל משנה ולבסוף כלכל ראשי עליה "מצדה", שירת בין היתר באוניות: "פטריה", "ירושלים", "דגן", "אשכול", "איריס", נהריה, "לילך", "נורית", "ציס-קליפורניה", "רימון", "קובה" סטאר ו-"טארוס". בתיק האישי שלו מצאנו המלצה של דוד מוזס, כלכל ראשי בא.מ. "דגן": מלצר חרוץ, מסודר ונקי. ממלא את כל תפקידי מחלקת המשק המוטלים עליו. הניח אשה זבת.

נולד ב-30.9.51 במרוקו. עלה ארצה בשנת 1962. התחיל לעבוד בים ב-15.7.69 כחניך מכונה על האוניה "שרה" ולאחר זמן מה עשה "הסבה מקצועית" למחלקת הסיפון. עבד בין היתר על האוניות "אסתר", "עין גדי", "רימון", "ג'ספר", "חנה" ו-"נורית". בצוות "מצדה" שירת בתור מלח. הניח אמה, אחים ואחיות.

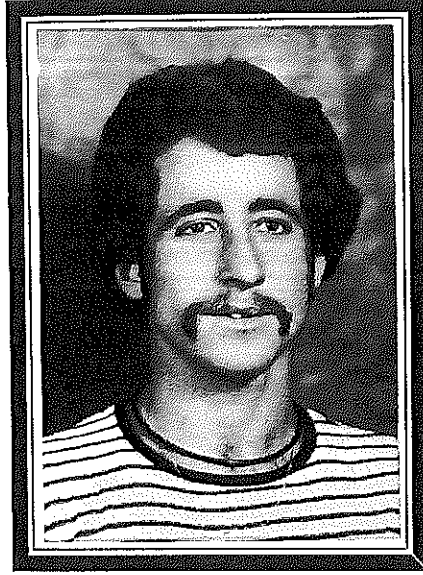

יוסף בניטה ז"ל

נולד בשנת 1935 במרוקו. עלה ארצה בשנת 1949. בעת שירותו ה" צבאי נפצע והוכר כנכה צה"ל. עלה לים ב-3.8.58 כ"גלי" על ה-אוניה "הר-תבור". במרוצת השנים התקדם בסולם הדרגות והיה מלצר שני ומלצר ראשון, בין היתר עבד על האוניות: "אר-צה", "עכו", "מולדת", "ירושלים", "צפת", "תיאודור הרצל", "שלום", "יפו", "ליברטי", "דליה", "ג'ספר" ו"מצדה".

הניח אשה + 5 ילדים, אמא, א-חיות.

כאשר שירת על א.מ. "יפו", כ-תב אודותיו קברניט האוניה ר/ח ע. לזרבוים ז"ל: "הג"ל עובד על האוניה "יפו" כשנה וחצי בתפקיד מלצר תאים וממלא את עבודתו ל-שביעות רצוני המלאה".

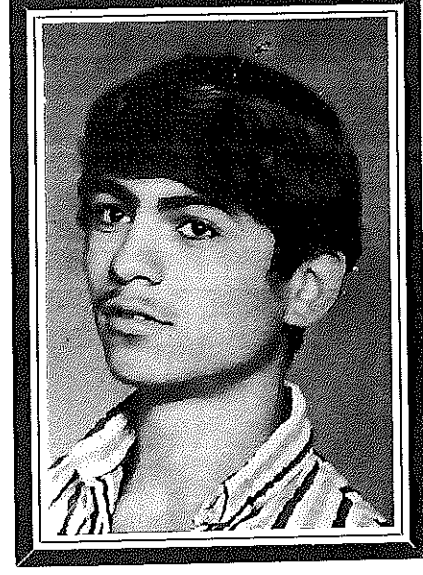

אלקסלי מאיר ז"ל

נולד במרוקו בשנת 1962 סיים שרותו הצבאי בדרגת סמל. הצטרף לצי הסוחר בשנת 1976 וכבר בהפלגותיו הראשונות הומלץ לקידום בדרגה ע"י רב חובל שמעוני, רב חובלה של האוניה "כנרת" בה החל מאיר ז"ל את שרותו בצי הסו-חר.

בתיקו האישי מצאנו המלצות רבות כמעט מכל אוניה בה שירת המנוח המדגישות את מסירותו לע-בודה ואשר תרמו לקידומו במסלול הדרגות תוך תקופת שרות קצרה יחסית.

עבד על האוניות: כנרת, רימון, גלילה, צים קליפורניה, עין גדי ומי-צדה בה מצא מותו. הניח הורים אחים ואחיות.

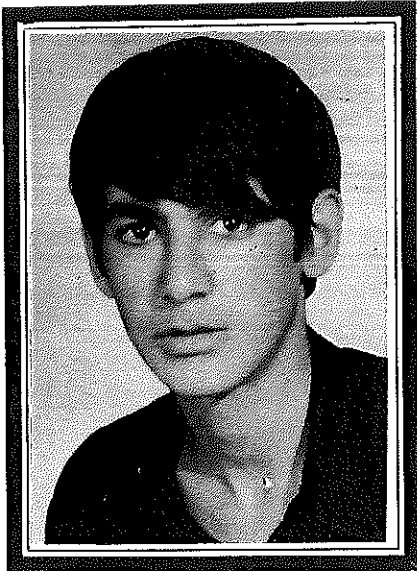

יוסף אביסטריס ז"ל

נולד בגן-יבנה ב-29.3.59 בישר-אל. סיים בית-ספר יסודי וכן למד 3 שנים בבית-ס ה"ימי "מבואות-ים". שרת בצה.ל. בדרגת סמל ב-תום שרותו.

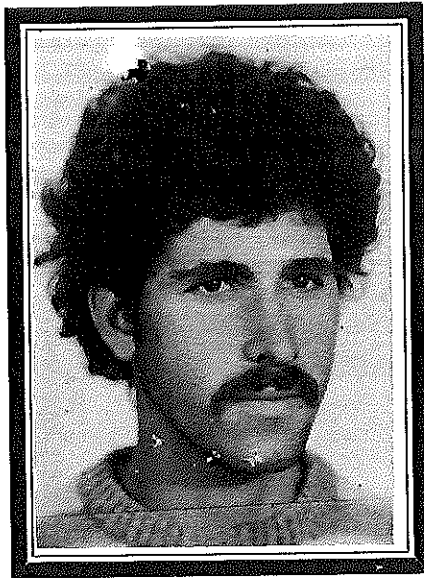
עלה לים ב-9.8.76 כנגב על ה-אוניה "שקמה" והפליג סה"כ ב-שלוש אוניות: "שקמה", "אילת" ו"מצדה".

הניח הורים, אחים ואחיות.

ציון וקנין ז"ל

נולד ב-17.10.55 בישראל. השכי-
לתו עממית בתוספת שתי שנים ב-
ביה"ס מקצועי. עלה לים ב-4.11.71
כחניך בקורס עובדי מנוע שנערך על
האוניה "תמנע". היה עובד מנוע
ושירת על האוניות: "קשת", "עב-
דת", "אגאטה", "תמנע" ו-"ארי-
אס". כאשר סיים את הקורס הצף
שלו כתב עליו מכונאי ראשון מ.
כנען מדריך הקורס: "החניך וקנין
ציון היה לכל הדעות החניך המצ-
טיין ובלט בהתנהגותו, חריצותו,
גילה כח רצון על אף קשיי ההס-
תגלות ובכך שימש דוגמה לכל יתר
חבריו".

אילן הורוביץ ז"ל

נולד בישראל ב-6.9.58. בעל הש-
כלה יסודית ועוד שתי שנות לימוד
בבית-ספר תיכון. עלה לים כעוזר
מטבח שני ב-3.12.80 לאוניה "מצ-
דה" ושירת עליה עד טביעתה.

**אביו של אילן הורוביץ,
אפריים הורוביץ מספר:
אילן הורוביץ נשמה של ילד**

אילן בנו היה מאותם בחורים
שאינם נוטים ללכת במסלול המ-
קובל אלא צועדים בדרך שהם בו-
חרים להם ועושים את שמוצא חן
בעיניהם.

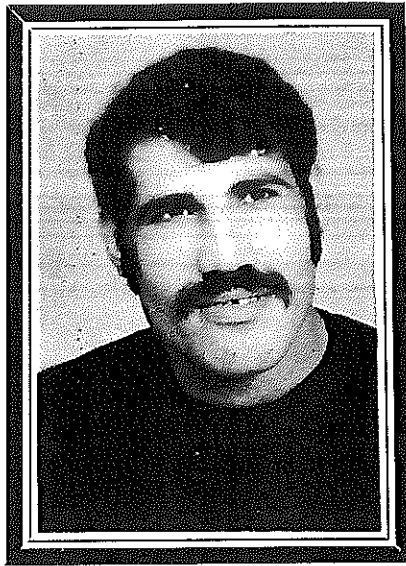
אילן לא היה מוכן לוותר על שלו
והמשיך בדרכו העצמאית למרות
הקשיים. חרף עקשנותו הוא היה
עדין ורגיש. למרות ממדיו הגדולים
שכנה בגופו נשמה של ילד, רכה ו-
נפלאה. היה בעל אינטליגנציה גבו-
הה. כל דבר שרצה ללמוד אותו,
למד על בוריו. הוא היה שחקן שח-
מט מעולה ושחיין טוב.

גבריאל בן שבת ז"ל

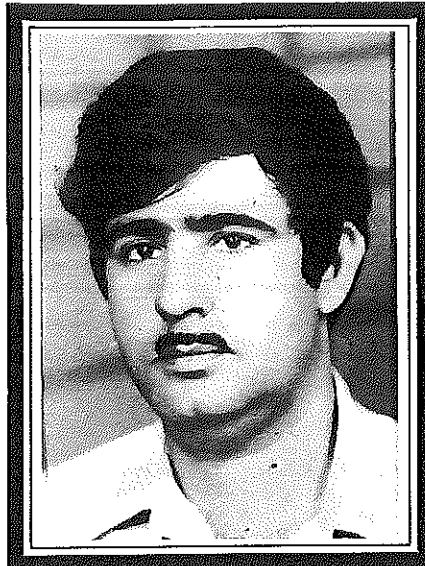
נולד ב-13.1.57 בחיפה. למד ב-
בית-ספר יסודי ושנתיים בתיכון עי-
רוני ה'.

את הקריירה הימית שלו החל
על האוניה... "מצדה" ואח"כ ע-
בד על "ציס-גינואה" ו-"תמנע" ו-
סיים שוב על "מצדה" כמגיש שני.
הניח אשה בהריון, תינוקת בת
8 חודשים, הורים, אחים, אחיות.
ר/ח גיורא אשכנזי, קברניטה של
א.מ. "תמנע" כתב עליו: "התגלה
כבעל מקצוע מעולה וחרוץ".

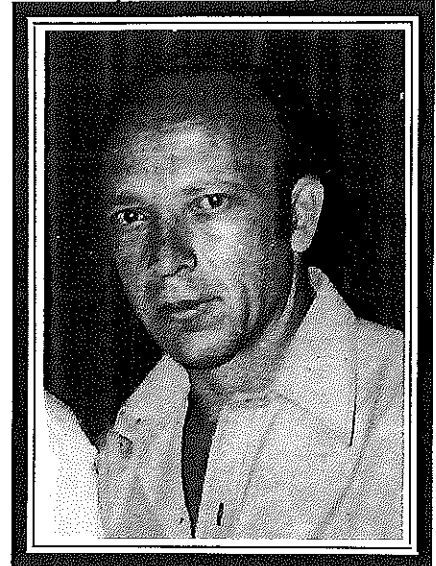
מנחם לב ז"ל

נולד בעירק ב-12.11.47. עלה ארצה בשנת 1951. עלה לים ב-21.4.74 כמלח על ה-אוניה "סי-ואלינט". על א.מ. "מצדה" עבד כמלח כ-שיר. קודם לכן עבד על האוניות: "ג'ספר", "צים מונטריאול", "תמ-נע", "כימיקל כלנג'ר". הניח הורים, אחים ואחיות.

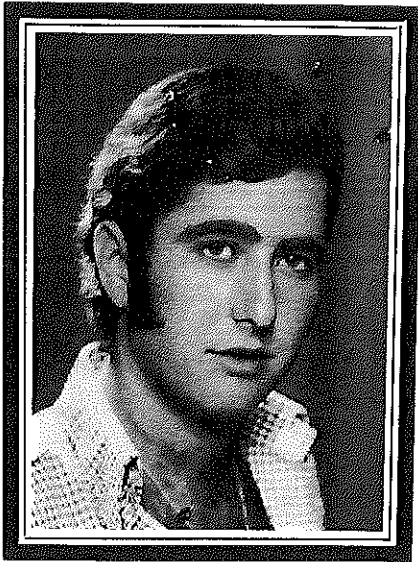
שלמה כהן ז"ל

נולד ב-10.12.33 במרוקו. עלה ארצה בשנת 1961. עלה לים בשנת 1965 על סיפון האוניה "בילו" כאיש משק. עבד על האוניות: "דן", "תיאור-דור הרצל", "ירושלים", "מולדת", "חירם", "אור-אורה", "סמסון", "הדס", "קורל-סי", "סי-ואלינט", "ערד", "לאה", "רבקה", "ולוס", "דריאן", "עבדת", "רוניז", "טאו-רוס", "צים-חיפה", "קמילה", "רקפת", "צים-טוקיו". על האוניה "מצדה" שירת כטבח. הניח אשה, שלושה ילדים. בתיק האישי שלו אנו מוצאים מכתב של ב. בלאו, ראש מדור ה-משק באגף הצוות ב"צים": "במשך כל תקופת עבודתו בחברה, בתפקיד טבח ראשון, הוכיח הנ"ל עצמו כ-עובד חרוץ, מסור, נקי ומסודר ה-ממלא את תפקידו לשביעות רצונם המלאה של הממונים עליו".

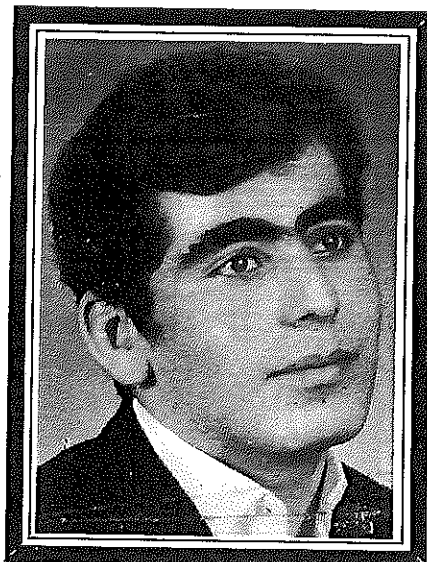

בן-ציון טורוק ז"ל

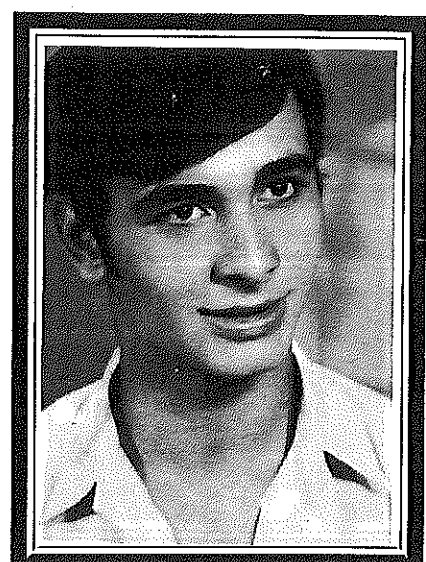
נולד בשנת 1936 בעיר רוקיטנה בפולין. ניצל מהשואה בגיל 6. עלה ארצה בשנת 1948 לאחר שעבר עם אביו את היערות בעליה לא ליגא-לית. התחיל להפליג בים ב-8.8.61 על האוניה "עמפאל" ואח"כ על האוניות: "צפת", "נתניה", "אלון", "אשדוד", "שרה", "רימון", "אי-לת", "פטריה", "אסתר", "דריאן", "תמר", "רוניז", "תמנע", "ארי-אס", "סגיטה", "דבורה", "גולד-מון", "צים-חיפה", "דיאמונד", "סיגל", "טיליה", "קמילה", ו-"מצדה" עליה שירת כרב-שמנים. טורוק "עבד" על עצמו וסיים קורס רבי-שמנים בשנת 1969 ו-קורס מסגר/מכונן אחזקה בשנת 1979. בשנת 1972 היה ציר לוועידת ה-ימאים. הניח הורים, אח ואחות האומ-רים לזכרו: "הוא היה טוב לכול-נו עם לב רחב ויד פתוחה". ש. לוינ-זון, מנהל שירותי אירופה והים ה-תיכון בחברת "צים" כתב לו: "הובאה לידיעתי העבודה המסורה והיעילה, אשר נטלת בה חלק בעת תיקוני המכונה אשר בוצעו בעת שהיית האוניה "טיליה" בנמל לונ-דון".

מיכאל קוצ'אק ז"ל

מרדכי קדוש ז"ל

ישי סרוסי ז"ל

נולד ב-7.9.54 בישראל. סיים בית-ספר יסודי ושתי שנים בבית-ספר תיכון.

את הקריירה הימית שלו החל ב-20.8.75.

הסיפונאי קוצ'אק עבד על האו-ניות "צים ניו-יורק", "גולד-ברידג" "דיאמונד", "לגוס-סטאר" ו"מצ-דה".

בתיק האישי שלו מצאנו חוות דעת של ר/ח ולטר מיכאליס, קבר-רניטה של "לגוס-סטאר": "מילא את תפקידו כהגאי לשביעות רצון גם של הממונים עליו. הוא נהג ב"כל התנאים בים הפתוח בתמרון עם נתב וכו'".

הניח הורים ואח.

נולד ב-2.9.59 בתל-אביב. סיים בית-ספר יסודי ועוד שנה אחת ב"בית-ספר מקצועי.

עלה לים כמלצר משנה ב-27.6.69 ובשנת 1975 עבר קורס ממשלתי במלצרות וסיים כמלצר ראשון על א.מ. "מצדה".

בין האוניות עליהן עבד: "לאה", "דבורה", "פטריה", "ולוס", "מר-ים", "תמר", "רוניז", "גלילה", "אילת", "דיאמונד", "יפו", "אש-כול", "אתרוג" ו"תמנע".

הניח אשה ושלושה ילדים.

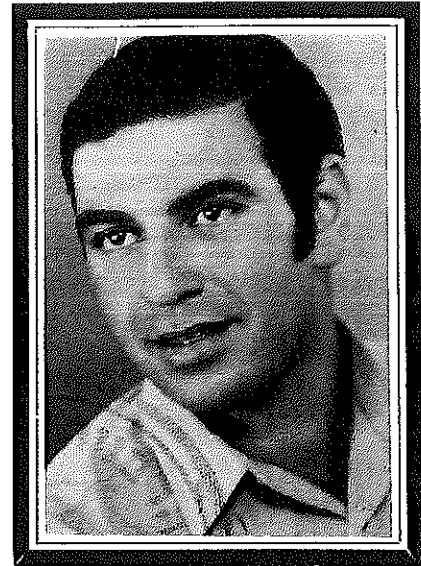
נולד ב-27.1.54 בטוניס. עלה אר-צה בשנת 1955. סיים בית-ספר יסודי ולמד שנתיים בבית-הספר ה"ימי "מבואות ים".

את עבודתו הימית התחיל כחניך באוניה "ירדן" ב-5.8.70.

במרוצת השנים התקדם והיה נגב ועובד מנוע, שזה היה תפקידו על האוניה "מצדה".

בין האוניות בהן עבד: "אגאטה" "תמנע" ו"נתניה".

הניח אשה + ילד.

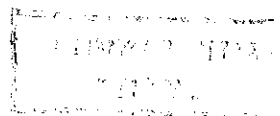

דוד שטייר ז"ל (אלחוטאי)

יצחק שושי ז"ל

נולד בשנת 1953. בעל השכלה תיכונית מלאה. (ביה"ס תיכון אורט הרצליה) אח"כ בעכו סיים קורס קציני אלחוט. התחיל להפליג כקדט בשנת 1976. האונייה הראשונה היתה "דבורה" ואח"כ "אשכול" ו-"גלילה". מ-1977 הפליג כקצין על האו"ניות "עבדת", "נגבה", ו-"מצדה". תפקידו על ה"מצדה" היה קצין אלחוט. הניח הורים, אחות ואשה בה"ריון, מלכה שטייר, שהיא אחת מ"הניצולים".

נולד ב-4.6.44 בחיפה. תלמיד ישיבת סנהדרין בירושלים. שנתיים חבר קיבוץ רמת יוחנן. שרת בגולני ביחידה קרבית. החל להפליג בים כחניך סיפון באונייה "נתניה" ב-17.12.64. במרוצת השנים התקדם בסולם הדרגות והיה נער סיפון, מלח כ"שיר, נגר ורב-מלחים. היה רב-מלי חים של א.מ. "מצדה". במרוצת השנים הפליג על האו"ניות: "תפוז", "רבקה", "נורה", "טאורוס", "לאה", "אשכול", "סי-ריס", "סגיטה", "שקמה", "לילך", "אקוילה", "קמילה". הניח אשה ו-2 ילדים: שרית בת ה-8 ומור בן השנתיים וחצי.

אסון "מצדה" בראי העתונות

מהתשעה במרס ועד וסופו של החודש, הקדישה העתונות הישראלי, טורים רבים לחקירת אסון "מצדה". בתוך קטעי ידיעות, הערכות ופרשנות, שובצו ספורים אישיים של הניצולים ותגובותיהם של בני משפחה, חברים וידידים של אנשי הצוות שנפגעו.

עתונאים מהרו אל נמל ברמודה, לחזות בראשוני הניצולים. הם חשו לגיברלטר, התרוצצו במסדרוני "צים" בחיפה, ביקרו בבתי המשפחות של הניספים והנעדרים וניצבו לידם כאשר ליוו את יקיריהם למנוחת עולמים.

העתונאים עשו מלאכתם נאמנה בהביאם את דבר האסון לביתו של כל אדם בישראל.

ליקטנו כאן קטעי דיווח, הערכות ורשמים כדי לשזר מהם את מסכת אסון האניה "מצדה" בראי העתונות הישראלית.

הבעת הוקרתנו לעתונאי חיפה ו-לכתבים הישראלים בחוץ לארץ מלווה במשאלה: מי יתן ולא נדע עוד אסונות ימיים והעתונאים ש-ליוו את משפחת הימאים במצוקתה הקשה וביגונה הרב, יהיו עם הימאים גם בקומם מאבלם ויסייעו בידיהם להתאושש מן האסון ולטפח ימאות עברית המשיטה את צי הסוחר הישראלי בבטחון ובגאון על פני שבעת הימים.

ספינות ומסוקים מנסים לחלץ אנשי "מצדה" שטבעה סמוך לברמודה

מאת סופר "הארץ" בחיפה

המאמצים להציל 34 מאנשי ארנית הצובר הישראלית "מצדה" שטבעה אתמול במרחק 154 ק"מ מדרום מזרח לברמודה נמשכו הלילה באמצעות ספינת מסוקים אמריקאית ושתי אוניות סוחר נוספות שנחלצו למשימה, בים סוער וברוחות עזות. מזג האוויר הסוער מקשה על פעולות ההצלה. 2 מאנשי האוניה כבר נימשו והועברו לברמודה, לאתר ש-36 אנשים נטשו אותה, משטבעה בסערה, וירדו לרפסודות וסירות הצלה.

"מצדה" טבעה אחרי שהמים חדרו לתוכה ושיתקו את מנועיה. הקריאות הראשונות לעזרה מהאוניה הגיעו לתחנת משמר החופים האמריקאית באזור, בערך בשעה 2 אחה"צ לפי שעון ישראל. "מצדה" הינה אונית צובר בת 31 אלף טון מעמס. היא נבנתה במבורג בשנת 1960.

אוניות ומטוסים של משמר החופים האמריקאי יצאו אל האוניה כ-150 ק"מ מדרום מזרח מברמורדה, בניסיון לאסוף את הניצולים. מפקד תחנת משמר החופים באזור אמר, כי הים באיזור שבו נמצאת האוניה הישראלית השוקעת סוער מאד, הגלים מגיעים לגובה של 7 מטר והרוח נושבת כדי 80 ק"מ בשעה.

(9 במרץ 1981 — "הארץ")

"מצדה" טבעה פעולות-חילוץ בלב ים

אונית הצובר "מצדה" שבבעלות חברת "צים", נקלעה למצוקה 160 ק"מ דרומית — מזרחית מחוף ברמודה ואנשי צוותה נאלצו לנוש אותה.

האוניה הפליגה מנמל אשדוד ב-16 בפברואר כשהיא טעונה 30 טון אשלג, שנועדו לפריקה בנמל בולטימור שבארה"ב, לשם עמדה האוניה להגיע אתמול, אלא שערעה עזה בים, שלוותה, ברוח חזקה שהגיעה לכדי 50 קשר, הביאה את האוניה למצוקה והוחלט לנטושה.

(9 במרץ 1981 — "על המשמר")

יממה של סיוט עברה על המשפחות במשרדי "צים"

מאת שמעון רפפורט

יום שני, ה-9 במרץ 1981, ייזכר כ"יום שחור" בתולדות הספנות הישראלית. יממה של סיוט ואימה עברו על 35 משפחות ימאים ישראליים וזרים, שיקיריהם נמנים עם צוות אונית הצובר הישראלית "מצדה".

במשרדו של ראש אגף הצוות ב"צים", מכונאי ראשי חיים צוקר, טירטרו טלפונים. סמוך לשעה 4 אחה"צ נוצר קשר עם משמר החופים האמריקני. הודיעו על שמונה ניצולים ראשונים, מהם ארבעה ישראלים.

(10 במרץ 1981 — "מעריב")

עד לסגירת הגליון
11 ניצלו, 13 גופות נימשו
ו-11 נעדרים מ"מצדה"
הטבעה

מאת סופר "דבר" יוסף מיכלסקי

11 איש ניצלו, 11 נעדרים ו-13 גופות נימשו מצוותה של האוניה הישראלית "מצדה", שטבעה ביום א' בים סוער ממזרח לברמודה — על כך הודיע אתמול משמר החופים האמריקאי.

11 הניצולים הם: רוברט בן-אבו (24), משה מודיוני (23), שמואל שמואלוביץ (52), איברהים זוביידאה (28), זיקי חוודה (25), ג. ריוורה (31), ניקול פראנקו סר-סו (36), פרנקו קפקוביץ (29), פד-רו מניאוונג (36), מרדכי הרמן (24), ומלכה שטייר (26), רעיית קצין האלחוט דוד שטייר.

באוניה "מצדה" היו ביום הא' סון 34 אנשי צוות, מהם 26 ישראליים ואשת האלחוטאי דוד שטייר — מלכה. אשת הקצין הפיליפיני ג. ריוורה חזרה בה מכוונתה להצטרף לבעלה זמן קצר לפני הפלגת האוניה. הצוות הישראלי מנה את רבי-חובל גרא לוי בן 47, קציני האלחוט, החשמל והכלכל הראשי, וכל הימאים הדירוגיים, בהם שני בני מיעוטים. בין הזרים 8 קצינים, מהם 4 פיליפינים, 2 יוגוסלבים, ספרדי אחד ופורטוגזי אחד.

6 טביעות מאז קום המדינה

מאז קום המדינה טבעו 6 ארניות של צי-הסוחר. בשלושה מקרים, כולל אסון "מצדה", היו קרבות בנות בנפש: בשנת 1952 טבעה האוניה "מסדה" של חברת "אופיר" ובאסון ניספו 5 אנשי צוות, מהם 3 ישראליים; בשנת 1967 טבעה

כנסת הביעה אתמול רגשי השתתפות של כל הבית ושל כל עם ישראל למשפחות הדואגות של ארנית המשא "מצדה", שנטרפה בלב ים. היו"ר ח"כ משה מרון אמר, כי "כולנו שותפים לדאגה החמורה של המשפחות ושל כל עם ישראל". מזכ"ל ההסתדרות ירוחם משל שיגר אתמול את תנחומי ההסתדרות למשפחות הימאים ששכלו את יקיריהם באסון טביעתה של האוניה "מצדה" בחופי ברמודה. כמרכן שיגר איחולים להצלת הימאים הנעדרים והחלמה לניצולים.

(10 במרץ 1981 — "דבר")

"הניצול הראשון מצוות "מצדה" שהגיע לברמודה, מספר: "הכל התרחש במהירות מסחררת אך נטשנו האוניה בלא בהלה"

מאת רזי גוטמן, סופר "מעריב" בארה"ב

האוניה "השלושה" ובה 21 אנשי צוות ונוסעים ישראלים וזרים; האוניה "יפו" טבעה אחרי שעלתה על שרטון ליד חופי אפריקה, ומסיבה דומה טבעה האוניה "היי דרומה" ליד אופירה. המיכלית "מיריס" של "צים" טבעה אחרי שעלתה על מוקש מצרי במפרץ סואץ; בשנת 1975 טבעה האוניה "מלכה" ליד חופי בלגיה. בשנה שעברה ניספו 1400 ימאים בעשרות מקרי טביעה של ארניות ברחבי הימים.

סופר "דבר" בארה"ב מוסר: יחידות צי אמריקאיות וכן מסוקים ומטוסים המשיכו אתמול כל היום במאמצייהם למצוא ניצולים וגופות מבין קרבנות אסון האוניה "מצדה".

לפי שעה לא נקבע מתי יסתיימו החיפושים, הנתקלים בקשיים עצומים בגלל הרוחות שעוצמתן מגיעה עד 40 קשר, הגלים הגבוהים והקור.

סופר "דבר" בכנסת מוסר: ה-

באיזור השורץ כרישים נשבו רוחות במהירות של 100 קמ"ש" • מכר-נאי פיליפיני שניצל סרב להיכנס לבית-החולים לפני שהתפלל למען חבריו הישראליים.

טלג', מאת רון בן-ישי, שליחנו המיוחד לברמודה ביום ראשון, בשעה 8.35 בבוקר, נקלט בבסיס הצי האמריקני בבר-מודה שידור "מידיי" של אונית-המיטען הישראלית "מצדה". "מידיי", בקוד הקשר הבינלאומי, היא הקריאה האחרונה שמשדר מפקד כלי-שיט או כלי-טיס, לפני נטישתו את אוניתו או מטור-סו.

חמש דקות לאחר מכן הוזנק מ-בסיס הצי האמריקני מטוס מדגם "אוריון פ-3", בו טסו ליטננט-קור-מנדור (סרן) וויין האוול, וליטננט-קומנדור לוני פראנץ, שקיבלו פ-קודה להגיע לאזור שציון קברניט ה"מצדה" בשידור. בשעה 9 בבוקר הגיעו שני טייסי הצי האמריקני לאזור האסון.

חרטום במים

"הגלים היו גבוהים ביותר", מספר לייטננט-קומנדור האוול. "חרטום ה"מצדה" היה שקוע במים, וניתן היה לראות כי האוניה עומדת לטבוע, הים היה גועש מאוד. באמצעות אחד משני מכשירי הקשר שב"אוריון" הצלחנו ליצור קשר עם הקברניט לוין. באותו זמן לא היה עדיין איש במים.

"הקברניט מסר לנו ברדיו על מציבת הספינה. הוא אמר כי הוא מעריך שתוך מספר דקות יצטרכו הוא ואנשיו לרדת את המים.

"שום ספינה לא היתה בקירבת מקום, אך במרחק של כ-20 מייל ראינו ספינת משא. הקברניט לוין ביקש כי נטוס אליה ונכוון אותה לעבר אוניתו, כדי שתוכל למשות את אנשיו מן המים תוך מינימום של זמן. עשינו כבקשתו, והגענו ל-

הוא מסר לאנשי החברה, כי למרות ההפתעה שהיתה בפינוי ה-מידי של האוניה הרי שלא היתה פאניקה בעת ש-35 אנשי הצוות נטשו אותה. (10 במרץ 1981 — "מעריב")

טייס-הצלה אמריקני מספר על רגעה האחרונים של האוניה הישראלית אשר טבעה באוקיינוס האטלנטי

תוך פחות מדקה לא נותר זכר ל"מצדה"

"ביום ראשון בבוקר שיגר רב-החו-בל לוין מילת — הקוד "מידיי" שפירושה נטישת אוניתו: כעבור חמש דקות הוזנק מטוס לאיזור האוניה" • "השלכנו לים סירות גומי צבעוניות בתקווה שמלחי ה-אוניה יצליחו לטפס עליה, אבל

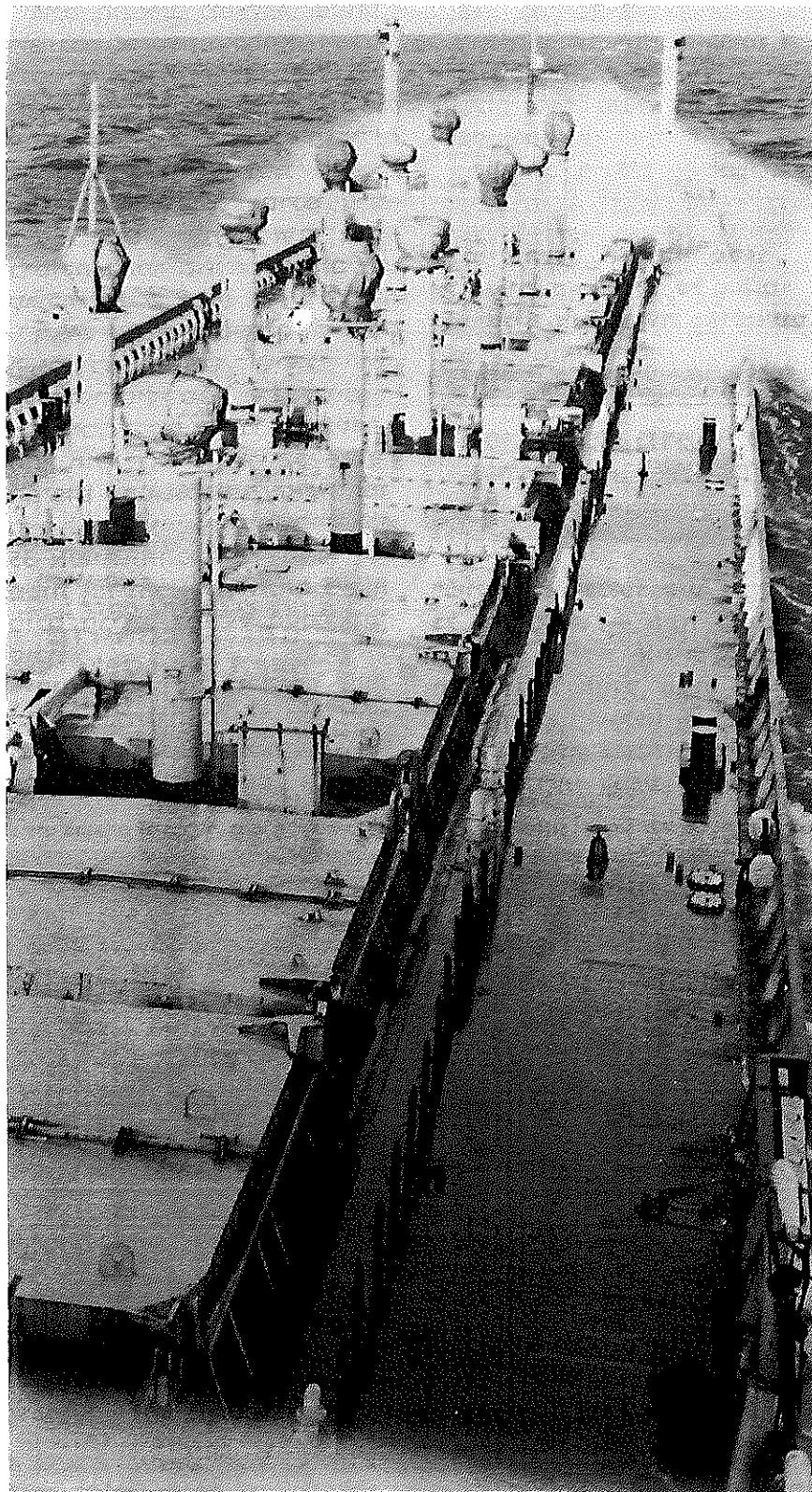
הכל התרחש במהירות מסחררת. לפני שהספקנו להתארגן ולברר דוק מה קורה החלו מים רבים להציף את החלק הקידמי של האוניה וניתן האות לפינוי "מצדה". כך סיפר קצין המכונות הראשי של האוניה "מצדה" סרנצן פרנו לאנשי "צים", שקיבלו אותו באיי ברמודה לאחר שחולץ מן הים ה-סוער.

האיש שהוא יוגוסלאווי העובד בצי הסוחר הישראלי הינו הניצול היחידי מבין ה-11 שנימשו מן הים, והנמצא כבר בברמודה. הוא חולץ בהליקופטר של משמר החופים שהגיע לאיזור האסון זמן קצר לאחר שהאוניה ניטשה על ידי 35 אנשיה. ההליקופטר הצליח ל-משות את הימאי מן המים בעזרת סולם חבלים, במיבצע מסובך ומ-סוכן.

הימאי היוגוסלאווי הוחש לבית חולים בברמודה ולאחר מכן הועבר על-ידי אנשי "צים" למנוחה במלון.

הניצולים בהגעתם לגיברלטר, בחברת קברניט האוניה ההודית ושלמה אביטן נציג איגוד הימאים.

ספינה. היתה זאת "דאמבורה טא-סקה" אונית מיטען המניפה דגל הודי. התקשרנו עם קברניטה, ו-הורינו לו את הדרך ל"מצדה". ממשיך את הסיפור הטייס ה-שני, לייטנאנט-קומנדר פראנץ: כאשר שבנו למקום בו היתה "מצדה", הודיע לנו הקברניט לזון כי הוא נטש את אוניתו ואותות ה-לחץ נשמעו בקולו. חגנו פעמיים מעל האוניה, וכאשר התחלנו לחוג בפעם השלישית, היא נעלמה מעי-נינו. אותו רגע החל לרדת מטר זועף ביותר, ונאלצנו להגביה. כ-אשר ירדנו מחדש, ה"מצדה" כבר טבעה. לא יכולתי להאמין למראה עיני. תוך פחות מדקה, לא נותר זכר לאוניה הגדולה".

(11 במרץ 1981 —

"ידיעות אחרונות")

קברניט "עבדת" בישר: ה-8 על הספינה ההודית — בריאים ושלמים

מאת שמעון רפפורט

ניצולי "מצדה", שעל סיפונה של אונית הצובר ההודית "דאמאדר טאסאקה", מסרו אתמול דרישת שלום למשפחותיהם בתיווכה של "עבדת", המפליגה באוקיינוס, ב-מרחק של כ-500 מיל מהאוניה ה-הודית. "כולנו בריאים ושלמים" — ביקשו למסור למשפחותיהם. קברניטה של "עבדת", רב-חובל אלברט חזן, דיבר אתמול אישית עם כל אחד ואחד משמונת הניצור-לים שעל סיפונה של האוניה ה-הודית, השטה לאיטליה. הוא די-ווח לחברת "צים", שהניצולים בריאים, נרגשים אך מודאגים לגו-

רל חבריהם. 16

תקווה קלושה למצוא עוד
ניצולים מ"מצדה"

בלב כבד ממתנינים המשפחות להודעה על הפסקת החיפושים

מאת שמעון רפפורט

צוותים של עובדים סוציאליים, מתנדבים ואנשי אגף הצוות של חברת "צים", ביקרו אתמול בבית היתום של משפחות ימאי "מצדה" הנעדרים, בנסיון לסייע להן כמה שניתן בשעותיהן הקשות. לחלק מהצוותים נילוו פסיכולוגים ולעיתים היה צורך במתן תרופות הרגעה לבני המשפחות.

עשרות מתנדבים גויסו מקרב נשות הימאים, לטפל באותם מקרים שבהם נותרה בבית אשה לבד. דה ללא יכולת לטפל בילדיה. עובדי דות סוציאליות של החברה הושיבו טו למשפחות אלה עזרה ככל יכולתן.

בינתיים מתכוננים לקראת הרגע שבו החיפושים יופסקו כליל ויהיה הכרח להודיע למשפחות רבות, כי קרוביהם אינם עוד בחיים. צוותים של מתנדבים מקרב עובדי החברה נאספו אתמול לקבל תדריך, כיצד ניתן לסייע לאותן משפחות במצוקה. הצוותים יסתייעו בפסיכר-לוגים, עובדים סוציאליים ובמקרה הצורך גם ברופאים. רבים הקרובים, שמאז שלשום המתינו שעות ארוכות ליד הטלפונים במשרדי שירותי הרווחה של "צים", חזרו אמש לבתיהם, שם הם ממתנינים לבאות בלב כבד.

(12 במרץ 1981, "מעריב")

הניצולים דיווחו, שאנשי צוות אונייה יהודית מגלים כלפיהם וס יוצא מגדר הרגיל, דואגים ל"מחסור ומרגיעים אותם כמי- יכולתם.

קברניט האוניה היהודית, שהגי-ו לאזור כשעה אחרי טביעתה "מצדה", כשהגלים מגיעים ל-ה של כשמונה מטרים, סיפר, נתקלו בקשיים בלתי רגילים סיונם להעלות לסיפון את הני-לים, שהטלטלו באחת מסירות הצלה, שהיתה קשורה בחבלים זחת הרפסודות המתנפחות. ה-אים ההודים ניסו להתקרב, כדי זעלות את הניצולים לסיפון, אך לים הענקים הכשילו נסיונות זה. הנסיונות להעלות את ה-גולים לסיפון האוניה נמשכו מ-עות הבוקר ורק קרוב לרדת ה-שיכה, הצליחו להעלות לסיפון ה-ניצולים שהטלטלו שעות ב-י כלי השייט הקטנים.

בכל פעם שניכשלו בנסיון להע-ת את הניצולים לסיפון, הרחי-ה הרוח והגלים את כלי השייט קטנים מהאוניה — וזו נאלצה צע תמרון של פניה רחבה, על ת להגיע בבטחון ברוח העזה זרבת הניצולים ולנסות שוב ל-גלותם לסיפון.

(12 במרץ 1981, "מעריב")

היועץ המשפטי של האיגוד לברמודה

אמש הגיעו לברמודה נציג משרד תחבורה, רב-חובל משה הררי, ה-קח הראשי על כלי-השיט במשרד תחבורה ועורך-דין ברוך שיפמן, יועץ המשפטי של איגוד הימאים. ניהם מבקשים לקבל פרטים על אסון ונסיבותיו.

(12 במרץ 1981 — "מעריב")

אחוות ימאים

אסונות ימיים — ואוויריים — אינם עניין שבשיגרה. המדינות ה-מסמיכות את כלי-השיט וכלי-ה-טיס והתברות המסחריות המפעיי-לות אותם מקפידות על בטיחותם. אבל בניגוד לנדירותם של אסונות כאלה, מחירם בחיי-אדם עלול ל-היות גבוה. טביעתן של אניות היא עילה מוצדקת לחרדה. בעיקר כ-אשר הטביעה פתאומית, בלביים ובתנאי מזג-אוויר ותאורה קשים. ברגעים כאלה מתגלית גם אותה אחווה מסורתית שאינה יודעת גבולות או דגלים — אחוות ימ-אים הנחלצים להציל מי ששיגר אות-מצוקה מן הגלים המאיימים לגבור עליו.

רק לפני שבועות אחדים חילצו אנשי חיל-הים הישראלי (וצוותי המסוקים של חיל האוויר) את עובדי הדוברות האיטלקיות בנמל המוקם בחדרה. עתה התהפכה ה-קערה וצוותה של אונייה ישראלית נזקק בעצמו לחילוץ, שבו השתת-פו יחידות חיל-הים ומשמר החו-פים של ארה"ב וספינות שניקרו לאזור. יחד עם ההשתתפות הכל-לית בדאגתן של משפחות הימאים ובאבלם של שאירי הניספים, ה-שוב לזכור כי זהו האסון הימי ה-ראשון בתולדות "צים" — וכי ב-אסונות של יום-יום בכבישי ישראל נפגעים כמעט מדי שבוע נהגים, 17

טבע באסון, יוטס כנראה לישראל ביום א'.

יומם המלא הראשון של הניצור- לים בגיברלטר הוקדש אתמול ל- מנוחה, לסידורים טכניים ולאירור- עים רשמיים שהעסיקו אותם עד לשעות הלילה המאוחרות. המורל שלהם הרקיע במשך היום ורבים מן הניצולים החלו להתאושש ו- לפרוק את אשר על לבם, לראשונה מאז הימים הטראגיים של תחילת השבוע שעבר.

בשעות הבוקר סעדו במלונם ר- קיבלו מענק כספי בסך 1000 דר- לאר לאיש מחברת "צים" — על חשבון חפציהם האישיים שאבדו ב"מצדה". לקראת הצהרים יצאו למרכז העיר. שבעת הניצולים ה- גברים עברו בדיקה רפואית מקי- פה אצל רופא פרטי ומאוחר יותר בבית-החולים המקומי. תוצאות הבדיקה הניחו את הדעת: כולם במצב גופני תקין.

ניצולי "מצדה" ערכו אמש בגיברלטר אזכרה לניספים ממריאים היום ללונדון

יחזרו מחר לארץ • נבדקו ע"י רופא פרטי ונמצאו בריאים • מאת אבי מלר,

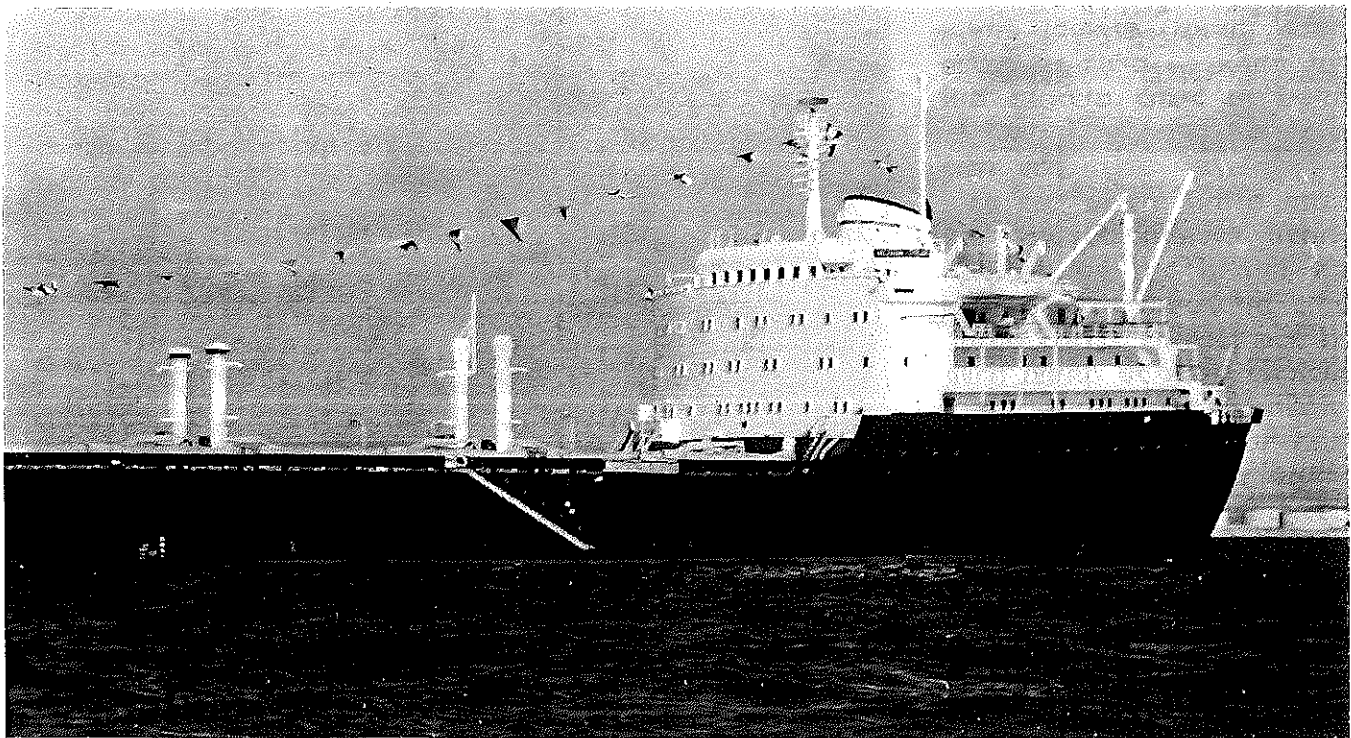
שליח "מעריב" בגיברלטר שמונת ניצולי האוניה "מצדה" עמדו להמריא היום אחה"צ מגיב- רלטר לנמל התעופה היתרו בלונ- דון, שם יתאכסנו במלון הסמוך לנמל, ללינת לילה. הערב תיערך לכבודם גם סעודה שבה ישתתף קונסול ישראל ללונדון, מר מתת- יהו הכהן.

מחר עומדים הניצולים להמריא לישראל במטוס "בריטיש אייר- ווייס" בטיסה 576, שינחת בנמל בן-גוריון סמוך ל-6 בערב. ארונו של המלח מיכאל קוצ'אק ז"ל ש-

נוסעים והולכי-רגל כמספרם של קרבנות "מצדה".

אף שבמערב היה הגבול הישר- אלי פתוח תמיד, לא נעשינו עדיין לעם יורד-ימים. ליבנו היה בים רק בתקופות מסויימות מאד דוג- מת ההעפלה, ובעת אסונות ימיים, כהיעלמם של כ"ג יורדי הסירה, טביעת "השלשה", אח"י "אילת" והצוללת "דקר". כמו הים עצמו, הממהר לרגוע לאחר סערה משב- רתיאוונית, בודאי ידחקו עניינים אחרים, יבשתיים יותר, את מקומו של האסון הימי האחרון בתולדו- רתנו.

לאחר שהסתיים פרשת "מצדה", אל לנו לשכוח כי בכל רגע ורגע, על פני שבעת הימים, ממשיכים מלחים ישראלים (בסיועם של ז- רים, כיוגוסלבים וכפליפיניים שעל סיפון "מצדה") להשיט אוניות ש- עליהן שבעת כוכבי-זהב. ("דבר")

נו ברגעינו הקשים האלה ואנו מ־
 קווים להמשיך ולהיפגש עם קהי־
 לתכם החמה גם בעתיד בנסיבות
 נעימות יותר בהם נהנה כולנו מ־
 שבת אחים גם יחד. ושוב תודה
 מקרב לב בשמי, בשם נציגי איגוד
 קציני הים ובשם של הניצולים ו־
 המלווים לשלטונות המקומיים
 אשר עשו לא מעט להקל את ה־
 הליכים הפורמליים הקשורים עם
 ירידתם של הניצולים לחוף.

היו ברוכים!

סר ג'ושוע ציין כי יש לו ולעמי־
 תיו תחושתי־כבוד בהושטת יד עו־
 זרת וציין לשבח את עמידתה ה־
 איתנה של הניצולה מלי שטייר,
 שבעלה נעדר באסון. לדעתו שימ־
 שה דוגמה לחוסן ולאומץ לב.

לראש הממשלה אף הוענק שי
 צנוע מטעם האיגודים הימיים:
 שלושה ספרים העוסקים בישראל,
 שעל אחד מהם חתמו כל הניצולים
 באופן אישי.

(20 במרץ 1981 — "מעריב")

דבריו של ש. אביטן במפגש הניצולים עם הקהילה היהודית בגיברלטר

ראש הממשלה, ראש העיריה,
 ראשי הקהילה היהודית,
 כב' הרבנים הראשיים, קהל נכבד
 בשם ציבור הימאים הישראליים,
 בשם של ניצולי האוניה "מצדה"
 ובשם כל תושבי מדינת ישראל,
 הרשו לי להביע את רגשי תודתנו
 והוקרתנו העמוקים על קבלת ה־
 פנים החמה בה קיבלה הקהילה
 היהודית בגיברלטר את כולנו.

אנו נרגשים ונפעמים מהחיבה
 וחום הלב בהם התקבלנו על ידי־
 כם. לדאבון ליבנו, נערכת פגישה
 ראשונה זו בינינו בנסיבות מצערות
 ביותר, כאשר אנו עומדים רכוני
 ראש ושבורי לב נוכח האסון הכבד
 אשר פקד אותנו עם טביעתה של
 האוניה "מצדה" והיספותם של 24
 מחברינו הימאים.

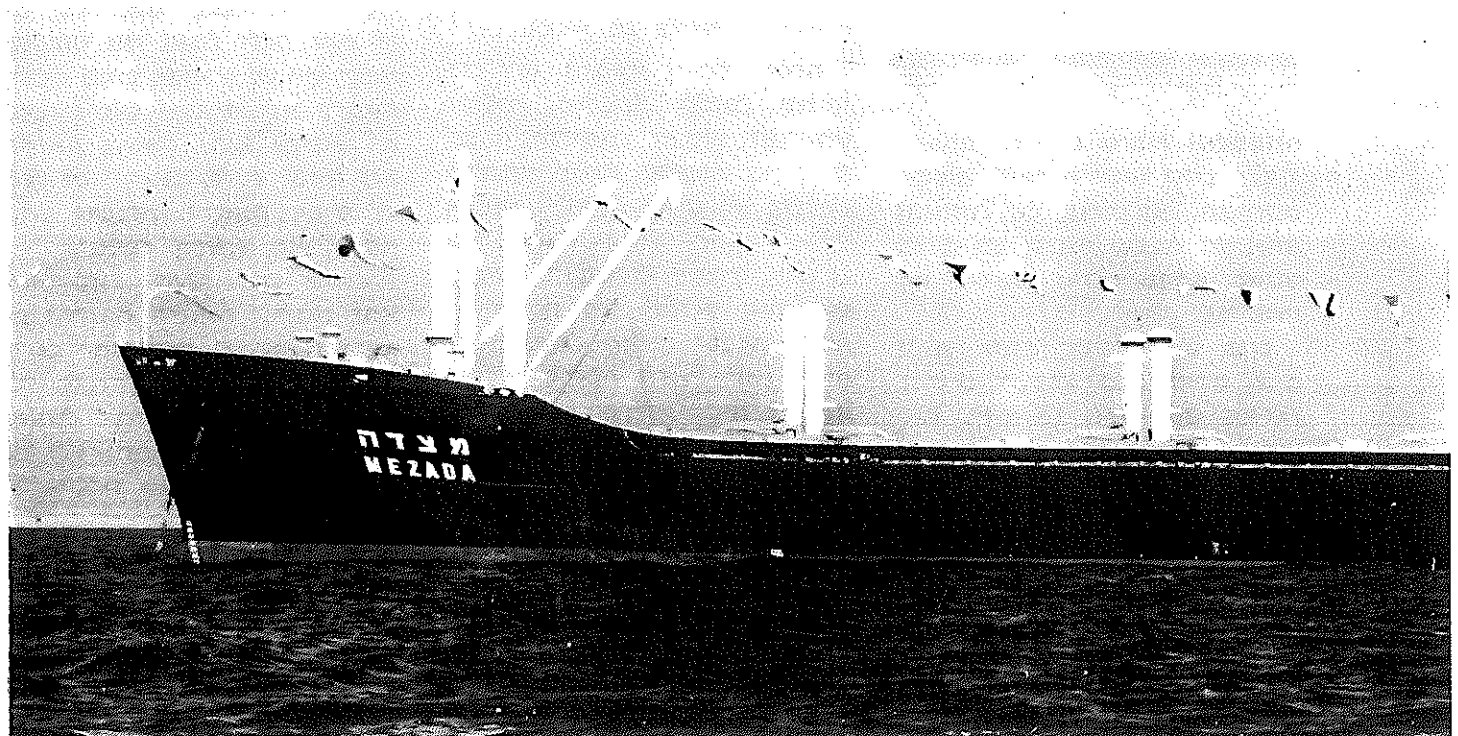
יחסכם החם והאוהב הקל עלי־

שלושה מן הניצולים נקראו ב־
 צהרים למפקדת משטרת גיברלטר
 לגביית עדויות אחרונות בקשר ל־
 סיבות מותו של מיכאל קוצ'אק
 ז"ל.

לעת ערב התאספו הניצולים ו־
 נציגי האיגודים הישראליים השר־
 הים עימם בגיברלטר, קונסול ה־
 כבוד של ישראל במקום מר משה
 בן־נעים ובני הקהילה היהודית ב־
 בית הכנסת המרכזי, לטכס אזכרה
 מרשים ומרגש לקרבנות "מצדה".

ששת הניצולים הישראליים ה־
 גברים הדליקו כל אחד נר זיכרון.
 שלמה אביטן, מזכיר איגוד הימ־
 אים, אמר "קדיש" לזכר הניספים
 ונערכה תפילה משותפת שבה נק־
 ראו פרקי תהילים. הטכס הסתיים
 בשירה אדירה של התקווה.

בתום התפילה נערכה לניצולים
 ארוחת ערב שבה השתתפו גם ראש
 ממשלת גיברלטר סר ג'ושוע חסן
 וראש העיריה מר אברהם צרפתי.

ספרות יהם
על
ניצחיהם

אני יחד עם ג'קי חודדה ניסינו להוציא את המים שהציפו את הרפסודה. אלימלך והקצין השני היו באפיסת כוחות מרוב הקאות וטילטולים.

חודדה ואלימלך עברו לסירת ההצלה ואחריהם גם הקצין השני. כשראיתי את האוניה ההודית מתקרבת אלינו עברתי גם אני. היו כמה נסיונות להתקרב אלינו מצד האוניה ההודית ואניות אחרות שהיו בסביבה אך ללא כל הצלחה, מחמת הים הסוער והרוח העזה שנשבה באותה עת.

בסביבות השעה 16.00 מצאתי את עצמי מתחת לפני המים ומיד צפתי על פני המים — עליתי מהר ונאחזתי בסירה.

בהתחלה עבר במוחי רצון להפוך את הסירה אך מעשית זה לא ניתן. שמעתי את סמי אלימלך קורא לי. עזרתי לו לעלות על הסירה. מאחורי היה דוד שטייר ז"ל. צעקתי לעברו אם הוא בסדר ומה עם אשתו. הוא ענה לי שהכל בסדר.

ניסיתי בכוחות עצמי להגיע לאוניה ההודית. תפסתי חבל שני רק אלי וניסיתי לעלות איתו לאוניה. לאחר כמה נסיונות נפל, כשראיתי שכוחותי אפסו, תפסתי שוב חבל ארוך עשיתי לולאה על עצמי ונקשרתי אליה.

באותו רגע הייתי בטוח שהסיכויים לחיות הם רק 50%, אך בי ליבי אמרתי לעצמי שאני יותר מדי צעיר בכדי למות ואז שוב נסתי חפתי ע"י גל וראיתי סולם חבלים מתקרב אלי. זינקתי לעברו וצעקתי שירימו אותי לסיפון האוניה. תוך מספר דקות מצאתי את עצמי על סיפון האוניה. הובלתי לחדר התאוששות שאורגן למעננו.

כעבור כרבע שעה שאל אותי אחד מקציני האוניה ההודית מה תפקידי באוניה. הוא אמר לי שמישהו מבין הניצולים הועלה ללא רוח חיים ואם אני יכול לזהותו. זהיתי אותו כחברי מהאוניה מיד כאל קוצ'אק ז"ל ואז הלכתי לראות את כל חברי הניצולים.

עליתי לגשר האוניה ביקשתי משקפת והתחלתי יחד עם הצוות ההודי לסרוק את השטח לגילוי ניצולים נוספים.

בסביבות הצהריים בא המכונאי הראשי ישב עימנו וביחד צחקנו והתבדחנו.

במוצאי שבת ניסינו להחזיק את עצמי ער — ככל האנשים — ותיכננו לשחק "רמי" כל הלילה, העיקר שנהיה ערים ונעקוב אחרי המתרחש.

ב-04.30 לפנות בוקר הלכתי לנמנם קצת לבוש בגדים. בשעה 07.30 הופיע בתאי מוטי קדוש ז"ל והעיר אותי בבהלה. הוא אמר: "כולם בכוננות הצלה".

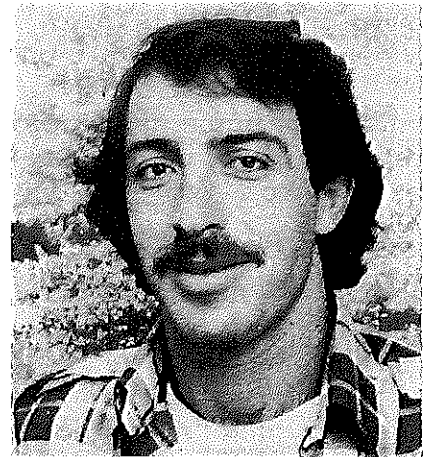
מראש הכנתי את חגורת ההצלה. מיד לבשתי אותה ובריצה לי פרוזדור יצאתי, לסיפון סירות הצלה. כל הצוות עמד הכן וחכינו למושיע. ראיתי מטוס של משמר החופים של ארה"ב חג מעלינו וזה היה הקטע המרגש ביותר, כשחלק מאנשי הצוות מתפללים לאל שיצילם.

רב החובל היה על גשר האוניה ובכל מספר דקות התחלף ההגאי.

סירת ההצלה הורדה לסיפון הצלה, להערכת השעה היתה 09.20 בבוקר. ראיתי את האלחוטאי דוד שטייר ז"ל צועק לאשתו: "תקפצי לסירה". היא פחדה. רצייתי לעזור לה אך פחדתי להפיל אותה למים. לא העזתי. בכל זאת, בעזרת בעלה ומישהו מאנשי הצוות קפצה אל תוך הסירה. יתר אנשי הצוות החלו לרדת בסולם החבלים, ביניהם גם אנוכי.

הבטתי לכיוון האוניה, תוך כדי ירידתי בסולם החבלים, וגיליתי שהאוניה שוקעת במהירות. קפצתי למים ותפסתי באחד החבלים שמוליך אל סירת ההצלה. צעקתי לימאי שלמה אלפסי, שהוא גם בן-דודי, שיעזור לי לעלות לסירה. לידי היה סלומון כהן הטבח הראשי. אלפסי הצליח להעלותו לסירה ואני בעזרת הכלכל סלומון אלימלך וג'קי חודדה עליתי לרפסודה.

היינו ברפסודה 4 איש. אני, חרדה, אלימלך והקצין השני. בתוך הרפסודה ביקשתי מהימאים שהיו באותה עת בסירה לזרוק אלינו חבל על מנת לא להנתק מהם. קשרתי את החבל לעוגן הרפסודה ואז גל חזק הציף את הרפסודה במים.

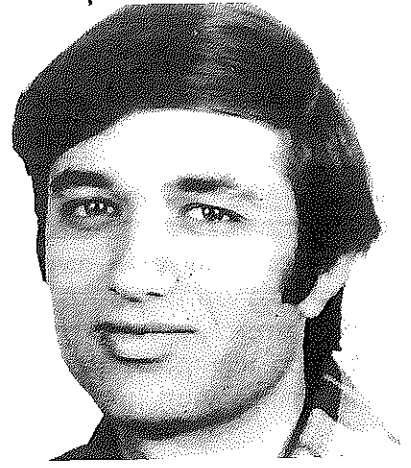

"החלטנו לצחוק מהמוות"

החשמלאי רוברט בן אבו, מספר: כבר ביום שישי הרגשתי מועקה מסויימת, אך לרגע לא האמנתי שהאוניה תטבע. ישבתי עם מלכה שטייר, צחקנו ונסינו להרגיע את החברים.

ביום שבת בבוקר העיר אותי מישל סרוסי ואמר לי: "קום מהר ותראה מה קורה באוניה". התעוררתי, ראיתי חלק מהצוות מרוזזים בתוך ה"מס" בוכים ומתפללים. הפכנו את כל הענין לבדיחה והחלטנו לצחוק מהמוות.

אני זוכר ששלמה כהן הטבח, אמר לי: "אתה צעיר ולא זכית לכלום בחיים". בצחוק השבתי: "אם אני הולך אני משאיר אחרי ירושה טובה".

"מראה הגלים היה ממש מפחיד"

הנגר מרדכי הרמן, מספר:

האווניו נכנסה לסערה הראשון בה ביום רביעי בלילה. למחרת ב- בוקר, יום חמישי, התברר שמחסן מס' 1 נפרץ, חלק מהריילינג בדופן שמאל נעקר וכתוצאה מהרוח ה- חזקה נפלה גם רפסודה מסיפון סירות ההצלה והתרסקה על סיפון המחסנים.

בראותי את המצב שנוצר הת- חלתי לחשוש כי "משהו" אמור להתרחש בהמשך (על טביעה לא רציתי כלל לחשוב). למעשה מיצי את האווניו מאשדוד ועד רגע טכני עתה היתה הרגשתי מעט מפוחדת היות וכבר משם יצאה האווניו ב- סערה ובמרבית הדרך היס לא היה שקט. במשך כל ההפלגה לא יכול- תי להרדם ובמרבית הלילה הת- עוררתי מספר פעמים.

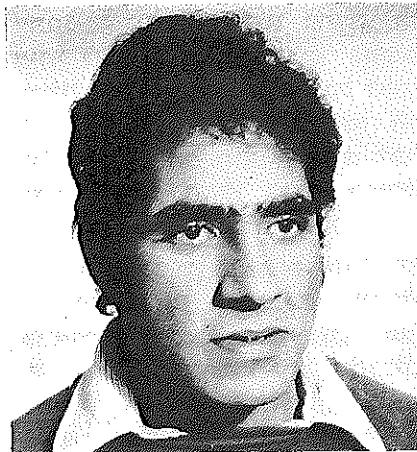
ביום חמישי המשיכה האווניו בנתיב לבלטימור, אך בהמשך נק- לעה האווניו לסערה ובסערה זו כבר נפרץ מחסן מס' 2. המצב הת- חיל להדאיג וכבר חששתי שהאר- ניה לא תגיע בשלום.

כל העת הפליגה האווניו בים מדרגה 12-8, 7 ומראה הגלים היה ממש מפחיד. היות והמצב לא השתנה החליט רבי-החובל ל- שנות נתיב לכיוון ברמודה. באותו לילה, הוא שינה משום מה את הנתיב לבלטימור ונתקע שוב ב-

סערה. כעבור כשעתיים — שינה סופית את הנתיב לברמודה. כשנמצאה האווניו במרחק של כ-80 מייל מהאי, כלומר ביום א', הוא שידר בסביבות השעה 07.30 אס.או.אס. (יש לציין שבמשך 4 ימים אלו הצוות התהלך סחור- סחור. האנשים לא יכלו להרדם, בקושי אכלו, הרגישו שהנושא ב- אמת מסוכן והתפללו רק שהאר- ניה תגיע כבר לאי).

כאשר שודר ה-אס-או-אס. העיר אותי רבי-המשמנים בך-שושי ז"ל בדפיקות חזקות על דלת התא ו- צעק לעברי לעלות לסיפון סירות ההצלה עם חגורת ההצלה. כשהיינו בסירה ידענו שההצלה תבוא מהאווניו ההודית שעשתה את המאמצים העיקריים להצלת- נו ואכן היא אשר הצליחה להציל אותנו.

כאשר הצלחתי — לאחר מאמ- צים רבים — להגיע לסיפון האר- ניה ההודית ידעתי כי חיי ניצלו.

"חשבנו שזו אונייה ערבית"

אברהם זובידאת מספר:

ביום ראשון בבוקר העירו אותי בשעה 07.00 להגה. ניצבתי שם עד השעה 08.30 ואז ביקשתי מרבי- החובל לשלוח לי מחליף בהתאם

לסידור החירום שנעשה לפיו כל מלח יחזיק את ההגה שעה אחת. בשעה 08.40 בערך החליף אותי המלח מנחם לב ז"ל אשר הביא לי את חגורת ההצלה. כל זה היה לאחר ששידרנו אס.או.אס, בערך ב-07.30.

לאחר שהעברתי את ההגה ל- מנחם ז"ל ירדתי לתאי לקחתי את המסמכים ולבשתי בגדים חמים ו- כמוכן חגורת הצלה ועליתי לסי- פון ההצלה. מסיפון ההצלה הת- נדבתי להביא אוכל לצוות שעמד במצב הכן להוראת רבי-החובל ל- הוריד את הסירה לים.

בשעה 09.15 בערך חג מעלינו מטוס סיוור שהיה באיזור אשר ע- שה סיבובים מעל האווניו. היו אלה רגעים שנשמנו לרווחה וחד- שבנו שהמטוס יזעיק עזרה ותוך זמן קצר יבואו מסוקים להציל אותנו.

בשעה 09.30 ניתנה ההוראה ל- הוריד את הסירות למים. באותה עת אני הייתי ליד הסירה בצד שמאל של האווניו. יחד עם הקצין השלישי הורדתי את הרפסודה — לאחר שקשרתי אותה לטבעת ש- בסיפון האווניו — על מנת שתיפ- תח במים ותישאר צמודה לאווניו.

עברתי מיד לצד ימין וראיתי ש- סירת ההצלה הורדה וקרובה מ- אוד למים. הבטתי לאחור וראיתי שאת הסירה בצד שמאל אי אפ- שר להוריד בגלל הליסט.

בתוך המים נמצאו כבר מספר אנשי צוות ששחו, ביניהם זיהיתי את ציון וקנין ז"ל, את אדריס עלי ז"ל ושלמה כהן ז"ל. זרקתי לעב- רם גלגלי הצלה.

ראיתי שכמעט כל הצוות ירד למים למעט צוות הפיקוד שהיה באותה עת על סיפון ההצלה ואז ירדתי דרך סולם החבלים למים. עוד אני בסולם החבלים ראיתי את רבי-המלחים שושי ז"ל עומד ע"י הסולם למעלה. צעקתי לעברו שיירד והוא ענה לי משהו שלא שמעתי. אחרי ירדו למים נגר סי- פון שמואלביץ והמלח מאיר אלק- לסי. קפצתי למים והתחלתי לש- חות במאמץ להתרחק מהאווניו שהחלה לטבוע בעוד הפרופלור ממשיך לפעול.

ראיתי את סירת ההצלה ממר-

"לא רוצה לעלות"

המלצר ז'קי חודדה מספר:

ביום ששי בלילה ישבתי בחדר האוכל עם עוד כמה "חבר'ה". בג' לל הצפת המחסנים פחדתי לרדת לתא והרגשתי בטחון רב יותר ב' חברת אנשים. לא הצלחתי להר' דם. למעשה, משך שלושה ימים לא אכלתי, לא התרחצתי, לא החלפתי לבנים וכל הזמן ישבתי ועשיתי ס' גריות.

תמונה זו חזרה על עצמה גם ביום השבת. ישבתי "מרותק" ל' כסא ואפילו אל החלון לא נגשתי, כי המראה בחוץ היה מפחיד ומ' עורר צמרמורת.

בערך בשעה 11.30 בבקר נכנס לחדר האוכל המכונאי-הראשי כדי להרגיע אותנו שהכל בסדר ואמר שאין לנו ממה לפחד. הוא פנה אלי ואמר: "מדוע פניך לבנים כל כך? הקים את עצמך ולך לשטוף את החדרים". עוד הוסיף ה"ציף אינג'ינר": "אני מוכן להתערב איתך על כל רכושי ועל שנת מש' כורת שנגיע בשלום לברמודה".

הוא לא הצליח לעודד אותי. חלפו השעות של יום השבת וירד הלילה. האמת היא שפחדנו מה' לילה וציפינו בקצור רוח לאור ה- יום. בשעה 7.30 בבקר של יום רא' שון שיכנע אותי יצחק שושי ז"ל לרדת איתו לתאו לשנות כוס ק' פה. בעוד אנו יוצאים הגיע בריצה

לפתע התחפכה סירת ההצלה בתוכה היינו כ-16 איש. במאמצים הצלחנו להגיע לסירה ההפוכה ו' נאחזנו בה. עם התקרב האוניה ההודית בפעם הרביעית למרחק קצר מאוד חששנו שנפגע ממנה.

התחלנו לצעוק ובבהלה קפצנו מ' גב הסירה למים לכיוון הגלים.

נשארתי אווז בסירה ובהיותי לבד כיוונתי את עצמי לצד ימין למקרה שהאוניה תפגע בסירה ו' כדי שאוכל לקפוץ ממנה ברגע ה' אחרון. למזלי בא גל שזרק אותי הצידה לצד שמאל של האוניה ה' הודית. לאחר זמן קצר הצטרף אלי הנגר שמואלביץ ועוד אחד שלא זיהיתי אותו. זרקו לעברנו חבל, חשבתי לקשור את הסירה אך לא מצאתי אחיזה. נתתי את החבל לנגר שמואלביץ והצוות ההודי זרק לעברי חבל דק, סובבתי את החבל על ידי וציפיתי שימשכו אותי ל' סיפון האוניה. לאחר כל נסיון ש' להם נזרקתי חזרה ע"י גלים גבו' הים אל תוך המים. הסיפור הזה נמשך כעשר פעמים.

לבסוף, החלטתי לנסות משהו אחר וראיתי רשת בתוך המים ש' הורדה לצד האוניה, הגעתי בשחיה לרשת ואחזתי בה. עשיתי נסיונות חוזרים להיתפס כלפי מעלה אך ללא הצלחה. ראיתי בידי השמא- לי את סולם החבלים וניסיתי ל' הגיע אליו אז נתפסה הרגל ברשת ולא יכולתי להיזי אותה. עשיתי מאמצים להשתחרר מזה אך ללא הצלחה, לאחר נסיונות רבים איבדתי לרגע את ההכרה ונפל' תי חזרה למים כשרגלי תפוסה ב' רשת. לאחר מספר דקות מצאתי את עצמי בידיהם של אנשי הצוות ההודי. הבטתי אליהם מבלי שאדע מה קורה איתי. הובלתי על ידם לחדר התרבות של האוניה שם הו' רידו מעלי את בגדי הרטובים, ר' איתי לידי את שמואלביץ הנגר ו' את הרמן. לאחר זמן מה באו גם ז'קי חודדה ורוברט בן אבו ה' חשמלאי. שאלתי מי עוד נמצא מ' הצוות ורוברט אמר לי שם מלי שטייר ומדיוני ניצלו.

חק מה מהפרופלור של האוניה והתקרבותי אליה מכיוון החלק ה' אחורי. בעזרתו של אילן הורוביץ ז"ל הצלחתי לעלות לסירה. אחרי הגיע שלמה כהן ז"ל ועזרתי לו לעלות לסירה. גם הקצין הראשון הגיע באותה עת וגם לו עזרתי ל' עלות לסירה. שלמה אלפסי ז"ל שהיה לפנינו בסירה שיחרר את החבל ולאחר ששיחרר את הסירה החלו לעלות כל אנשי הצוות שהיו קרובים אליה.

הימאים שהיו ברפסודה אחזו בחבל של הסירה ובעוצמת הגלים והרוח העזה התרחקנו עם הסירה בערך כ-50 מטר ותוך כ-5 דקות ראיתי כיסא נוח צף על המים כ' שהאוניה נעלמה כלא היתה.

ביום הפתוח ראיתי אנשים שו' חים שלא זוהו על ידי.

בשעה 10.00 לערך ראינו מסוק חג מעלינו במרחק של כ-2 ק"מ מאיתנו והיינו בטוחים שיאסוף את האנשים מהמים. היינו בתקוה ש' יצטרפו מסוקים נוספים להצלה. לאחר מספר דקות נעלם המסוק מהאיזור וראינו מטוס סיור חג מעלינו וזורק סירות גומי למים. ב' מרחק מה מאיתנו נזרקה קופסא שהעלתה עשן רב כנראה לצורך זי' הוי האיזור לאוניות השטות בים. כשעה לאחר מכן לא ראינו יו' תר דבר, לא בשמים ולא במים. החשש שצוותי ההצלה יאחרו ל' הגיע עורר דאגה בקירבנו. ביקש' תי את הקצין הראשון לזרוק את העוגן הצף מהסירה למים והוא סירב משיקולים שלו.

בשעה 12.00 בערך ראינו את ה- אוניה ההודית מתקרבת אלינו.

נשמנו לרווחה והתפללנו שיתגברו על כל הקשיים ויצליחו להציל אר' תנו. עם התקרב האוניה לכיוון שלנו חשבנו שזו אוניה ממדינה ערבית ואז התחלנו מעט לחשוש.

כשהאוניה התקרבה אל הסירה גילינו שהיא אוניה הודית. אנשי הצוות עמדו על הסיפונים וזרקו לעברנו חבלים אך איש מאיתנו לא הצליח לתפוס בהם. נעשו מס' פר נסיונות אך ללא הצלחה. ב' שעה 2.00 אחה"צ ראינו אוניות נוספות בסביבה, אך לדעתי הן לא עשו מספיק מאמץ כדי להתקרב אלינו.

המכונאי הראשון שצעק לנו לחגור חגורות הצלה ולעלות לסיפון. עלינו לסיפון ואז התחלתי לבכות. לבכי שלי הצטרפו עוד כמה ימאים, בעוד אחרים מנסים להרגיע אותנו. בשעה 9 בבקר ראינו מטוס של משמר החופים האמריקני שבעזרת רקטות סימן את מי קומנו. אז גם נודע לנו שאוניה גרמנית תגיע אלינו תוך 3 שעות ואוניה הודית תוך 10 שעות.

בשעה 9.30 ירד ה"קפטן" והורה לנו לנטוש את האוניה. הייתי בהלם ולא יכולתי לזוז. שושי ז"ל דחף אותי לתוך סירת ההצלה והוריד אותי לים. כאשר הורדנו למים "נתקע" חבל שהיה קשור למנוע ורק לאחר ששלמה אלפסי ז"ל שיחרר את החבל הגענו ממש לים הסוער. בינתיים, זרקו מהארץ ניה רפסודה והכלכל הראשי אמר לי לעלות לרפסודה שהיא בטוחה יותר.

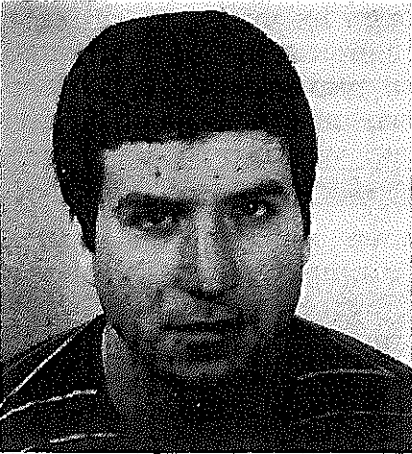
עזרו לי לעלות לרפסודה ואז הגיע אליה בשחיה החשמלאי בן אבו. סלומון ואנכי עזרנו לו לעלות אליה. אז החלה הרפסודה להטלטל מצד לצד. הקאנו כל הזמן ואני את כל מעי הקאתי. רצייתי לעבור לסירה, בה היו יותר אנשים ואני עם עוד כמה ימאים חזרנו לסירה.

בשעה 2 ראינו אוניה הודית מתקרבת אלינו. הם "ירו" לעברנו חבל שלא הצלחנו לתפוס אותו. האוניה ההודית התרחקה וראינו את האוניה הגרמנית שהיתה רחוקה מאיתנו. שוב חזרה האוניה ההודית, "ירתה" חבל אך בגלל הרוח העזה לא הצלחנו לתפוס. אז באה אוניה נורבגית גדולה (בערך 60.000 טון), עמדה במרחק של 200 מ' וזרקה גלגל הצלה של 20 מ'.

האוניה ההודית לא ויתרה והתקרבה פעם נוספת, זרקה חבל שנתפס ע"י אחד מבינינו אך מאפיסת כוחות החבל נשמט מידו. האוניה התרחקה וגשם חזק — מלווה ברוחות — החל לרדת. הורדתי את החולצה וקשרתי אותה על הראש ובדיוק אז התהפכה הסירה, כשאני מתחתיה. כשהשתחררתי טפסתי על שדרת הסירה והיינו על גב הסירה כחצי שעה. אז ראיתי 24 תי שהאוניה ההודית מתקרבת עם

החרטום עד לאמצע הסירה ונעצרה. קפצתי למים. מהאוניה זרקו לנו רשתות וחבלים ונאבקנו ברוח ובגלים כדי לעלות לאוניה. תפסתי חבל וקשרתי אותו לידי אך לא הצלחתי לעלות. שחררתי את החבל ואמרתי בקול רם: "לא רוצה לעלות, יקרה מה שיקרה". לפתע בא גל חזק והרים אותי עד לסיפון האוניה ההודית.

אני לא יכול לשכוח את הטיפול המסור של צוות האוניה ההודית. כל אחד קיבל תא לבדו, קיבלנו אוכל, סיגריות ולבוש. כל דבר שביקשנו מצוות האוניה קיבלנו. רק אז הרגשתי כאילו נולדתי מחדש.

"אומץ ליבה של מלי"

משה מדיוני מספר:

יום לפני האסון, ביום שבת, היה ידוע לכולנו כי מחסן מספר אחד אבוד, אך קיווינו שנגיע בשלום לברמודה.

בבוקר יום ראשון העירו אותי בשעה 8.00 ואמרו לי שמחסן מס' 2 נפרץ ומים חודרים לתוכו כבר מ' אמצע הלילה. מפיו של שלמה אלפסי ז"ל נודע לי עוד שהקצין ה' שני (פיליפיני) פחד להעיר את ר'בהובל על אף ידיעתו על הסכנה.

נערכנו למקרה של נטישת הארץ ניה והכנו מה שצריך למקרה כזה: מזון, בגדים וכו'. הנחנו את הדברים על סיפון הסירות אך לא הספקנו להוריד את הדברים עם הסירות כי איש לא אמר לנו לעשות כן.

בשעה 09.15 נתקבלה הוראה להוריד את סירת ההצלה לים ב' מהירות האפשרית. אנשי הצוות החלו להיכנס ל"פניקה". הסירה התחילה לרדת ואנשים קופצים לתוכה תוך כדי סיכון מירבי.

הימאי עלי ניסה עם חבל לקפוץ לסירה ואז הוא ניתלה באויר והלך לסיפון השני ומסיפון הסירות קפץ למים.

בזמן שהאוניה החלה לצלול מצולות, התחילו הימאים לקפוץ למים מתוך "פניקה". ראיתי ב' תוך המים את ציון סרוסי המ/מ, את הנגב יוסי, המגיש בן שבת ור' רב השמנים טורוק בן ציון.

הייתי בין תריסר האחרונים שירדו לסירה זרץ סולם החבלים.

כשהגעתי 3 מדרגות לפני הסוף ר' איתי שהסירה מתקרבת לעבר ה' פרופלור ואנשים שהיו על הסירה חששו מאד.

ראיתי את המכונאי הראשי קר' פץ למים, לכיוון הסירה. כמוהו עשו 2 המכונאים הזרים. קפצתי גם אני למים ושחיתי לכיוון הסירה. כשהגעתי לסירה הושיטה לי מלי יד כדי לעזור לי לעלות לסי' רה. באותו זמן ניתק שלמה אלפסי את החבל בו היתה הסירה קשורה לאוניה והגלים העזים החלו להרחיק את הסירה מהאוניה. כ' עבור דקות מספר הגיע שמואלביץ ועזרתי לו לעלות לסירה. מספר דקות אח"כ הרמתי את הימאי קוצ'אק לסירה.

הסירה החלה להתרחק. האדם האחרון שראיתי בים היה המכונאי הראשון שנעלם במהרה מעינינו. שרר קור עז וירד גשם. כולם חיפשו כיסוי, התכסו עם כל הבא ליד והחלו להתפלל להצלה.

אני רוצה לציין את אומץ ליבה של מלי שהשתדלה להרגיע את הנמצאים בתוך הסירה. ראינו כל הזמן מטוסים חגים מעלינו ומרחק של כ-500

מ' מאיתנו, שלא התקרב אלינו כלל.

קעבור כ-7 שעות בתוך המים הסירה התהפכה וראיתי את הק"צין השני כמעט מת.

שמואלביץ ואנוכי עלינו יחד על פני המים. נחבט מהסירה, נאחזי תי בחרטום של הסירה, כשלידי משני הצדדים — רוברט החשמל-אי וסמי הכלכל הראשי.

הקצין הראשון שחה לכיוון הרפסודה, עלה עליה וכשקראנו לו למשוך את החבל שהיה קשור ל-סירה הוא לא השיב כלל והתעלם מקריאתנו. הוא צעק לעבר האו"ניה ההודית שהגיעה למקום. ראיתי את הטבח כהן מתקשה באחיי זה, שוקע במים ועולה. אני ורוברט נכנסנו לפניקה והתחלנו לצ-עוק לעבר הקצין הראשון על מנת שיבוא לכיוון הסירה, לעזור לימ-אים שלא יכלו להגיע לסירה בכוחות עצמם.

הגיחה הרביעית של רב-חובל ההודי היתה יוצאת מהכלל ויצרה אפשרות מעשית לעלות לאוניה ב-עזרת החבלים וסולם החבלים ש-הורידו מהאוניה.

התחלתי לשחות לכיוון האוניה, הגעתי לדופן האוניה ממש במרכז והצלחתי להחזיק בחבל. בשלושה נסיונות לא הצלחתי להגיע לסי-פון האוניה מחמת הגלים והים הסוער ובנסיון הרביעי הצלחתי לאחוז בעוד חבל. לפתע ראיתי ל-ידי את ה"גלי-בווי" הורוביץ אילן, כשהוא חיזור, תשוש ללא כוחות.

עזבתי את החבל שלי וכרכתי לו אותו ביד וצללתי לעבור ה"פילוט", במרחק של כ-6 מטר. הצלחתי ל-עלות בסולם החבלים לאוניה ב-עזרת הימאים שעזרו לי מלמעלה.

שם ראיתי את יתר הניצולים ש-היו על האוניה באותה עת ואת גופתו של מיכאל קוצ'אק ז"ל.

"הפיקוד הבכיר לא הרגיע את הצוות"

מלי שטייר, מספרת:

יצאנו בערך בשעה 11.30 מאש-דוד. הנתב איחר. לפי מה שסיפרו, הנתב לא היה מוכן להוציא את האוניה. גם בעלי דוד ז"ל סיפר לי על כך. רב-החובל אמר שהוא מוכרח להוציא את האוניה למרות דעתו של הנתב. הוא טען שהוא זאבים ותיק.

היתה סערה חזקה ולפי הרגש-תי נקרע אחד הכבלים של הגוררת. האוניה ממש רעדה ואני פחדתי נורא.

החברה הציעה לרב-החובל ל-היכנס לחיפה אך הוא אמר שאין צורך כי המצב יציב. רב-החובל א-מר שהוא יעשה בדיקת קרקעית ואז יחליט, אם יהיה צורך — הוא יזמין צוללנים בארה"ב. כל הזמן היתה סערה חזקה. לאחר גיברל-טר היו יומיים שקטים יחסית.

לידיעתי, התחילו הבעיות ביום שבת בבוקר. זה התחיל כבר ב-שעה 06.00 בבוקר. מישהו דפק על דלת התא שלנו. בעלי דוד ז"ל התעורר. נשארתי לשכב במיטה. היות והיה לנו קיר משותף עם תחנת האלחוט שמעתי שבעלי קר-רא לחיפה. שמעתי את רב-החובל מדבר עם נציגי החברה ומודיע ל-הם שמים חודרים למחסן מס' 1 והוא רוצה להגיע לברמודה. בין הדברים שעוד שמעתי: רב-החובל

אמר שיש לו אשה וילדים בבית ואשתו היא בתו של רב. ירדתי ל-הכין קפה ואז ראיתי את המלח קוצ'אק ז"ל, עם חגורת הצלה. כ-שהוא מבוהל שאל לי אם זה נכון שבעלי קורא אס-אראס ושמים חודרים למחסן?

לאחר השעה 10.00 סיפר בעלי שהמצב קשה, שברמודה הציעה 2 גוררות ורב-חובל סירב בטענה ש-זה "טריק" מצד ברמודה והם רו-צים לסחוט כספים, היות וכל גר-ררת עולה 2 מיליון דולר. באוניה היה מצב קשה וכל קציני הסיפון היו מאוד עצבנים.

רב-החובל לא דיבר עם האנ-שים. לא רק רב-החובל, אף אחד מהפיקוד הבכיר לא בא לדבר עם הצוות ולהרגיע אותם במשך כל יום שבת.

רב-החובל היה כל כך שלו מב-חינתו, עד כדי כך שאמרתי לצוות שאם רב-החובל כל כך שלו ובטוח בעצמו אז אין לנו מה לדאוג.

כשישבתי עם חברים בחדר האו-כל בא אלינו הקצין הראשון וסי-פר לנו שהוא הציע לרב-החובל להמשיך בכיוון ברמודה ולא ל-ש-נות את הנתב צפונה. זה לא שמע לעצתו ולמרות הכל שינה את ה-נתב ולכן מחמיר המצב ואנחנו עלולים לטבוע.

בעלי סיפר לי שהיתה שיחה עם ארה"ב בה הודיעו לו שיש להם גוררת בתיקון והיא יכולה לצאת רק ביום ראשון בבוקר לצורך גר-רת האוניה.

בשעה 03.00 בא בעלי לישון ו-בשעה 07.15 העירו אותו שוב ו-אמרו שיקום כי למחסן מס' 2 חדרו מים. איש לא אמר לנו שה-אוניה נמצאת בחצי טביעה. ירדתי למטה להכין קפה ואז נאמר לי לעלות דחוף כי כל הצוות במצב הכן. עליתי לבעלי והוא אמר לי להביא את חגורת ההצלה. לבש-תי את חגורת ההצלה.

משעה 07.15 נמצאתי כל הזמן בתחנת האלחוט עם בעלי. בעלי שלח אותי למסור לרב-החובל כל מידע שהיה מתקבל מאוניות ש-בסביבה. האוניה הישראלית "עב-דת" הודיעה שהיא תגיע תוך 10 שעות. האוניה ההודית הודיעה לנו שהיא קיבלה מידע לא מדויק מהמסוק והם יגיעו תוך שתיים. 25

הוראה להוריד את הסירה הימנית ואת הרפסודות.

אמרתי לרביהמלחים שושי ז"ל שאנחנו צריכים לרדת אחרונים.

כשהסירה הראשונה הורדה, רצנו לסירה השנייה ואז רביהחובל צעק מקומת הסירות לעזוב את הסירה השמאלית ולרדת רק עם הימנית. כולם ביקשו את רביהחובל לזרוק כמה גלגלי הצלה.

היה עלי מעיל זובון וידעתי ש-אני עלול לשקוע עימו. הורדתי אותו מעלי, חגרתי את חגורת ה-הצלה וירדתי בסולם החבלים. לפ-ני ירד בסולם מאיר אלקסלסי ז"ל. צעקתי אליו שיקפוץ למים אך הוא היה המום ופחד לקפוץ. קפצתי לים.

התרחקתי בשחיה מאומצת ואז ראיתי את סירת הצלה, בתוכה היו מספר ימאים. שחיתי לכיוון הסירה והימאים שהיו בתוכה ב-אותה עת עזרו לי לעלות.

בתוך הסירה היו הימאים משה מדיוני, מלכה שטייר, מרדכי הר-מן, ג'קי חוודה ועוד כמה ימאים שלא זוהו על ידי באותה עת. כש-עליתי לסירה הבטתי אחורנית ו-לא ראיתי יותר את האוניה.

האווירה בסירה היתה קשה ב-יותר. מעלינו חגו מסוקים. בלא שיוכלו לגשת אלינו וזה גרם לנו לפניקה ולרוגז. ציפינו שיבואו לה-צילנו.

בסביבות השעה 12.00 התחלנו לראות מספר אוניות בסביבה. ה-אוניה הראשונה שניסתה להעלות אותנו היתה האוניה ההודית של-מעשה היא אשר הצילה את חי-ינו.

ככל שהתקרבה אלינו — אנחנו התרחקנו ועקב יאיר השליטה עליהי סירה. זרקו לעברנו חבלים. אחד מהם תפס משה מדיוני אך מחמת הגלים ברח לו החבל מהיד. בנוסף לזה ירו לעברנו מאקדח אויר חב-לים אך אלו לא הגיעו אלינו ולא יכלו להושיענו. בין כה וכה נסח-פה הסירה למים והאוניה ההודית התרחקה מאיתנו.

האוניה ההודית המשיכה במא-מצים ועשתה נסיונות נוספים אך ללא כל הצלחה וכל פעם זה חזר על עצמו: ככל שהם מנסים להת-קרב אלינו היינו אנחנו נסחפים

יצאתי ונאחזתי בחבלים שבסירה. אני ובעלי. לקח 20 דקות עד שר-אינו את החרטום של האוניה ה-הודית. אז הסירה התהפכה ונז-רקנו לצד האוניה. ניסיתי לתפוס חבל ולא הצלחתי. בעלי היה לצי-די כל הזמן. אח"כ בא גל גדול וזרק אותי מסביב לאוניה. אני עצמי לא עשיתי שום דבר, לא היה לי כוח. זרקו חבל ולי כבר לא היה חשוב. ניסיתי ולא הצלחתי. זרקו לי סולם חבלים וגם בו לא הצלחתי. אז נזרק לי גלגל ודיבר אלי הימאי של האוניה ההודית, הצלחתי לתפוס בגלגל ועליתי ל-מעלה. זוד לא הצליח לעלות.

"ציפינו שיבואו להצילנו"

הנגר שמואל שמואלוביץ מספר:
עד 4 לפנות בוקר של מוצאי שבת, החזקתי בהגה.

בשעה 05.00 הלכתי לישון. ב-שעה 08.00 העיר אותי יוסף בני-טה ז"ל, ואמר לי למהר ללבוש חגורת הצלה ולעלות לסירה.

מצאתי את כולם חגורים בחגורות הצלה. שמעתי אומרים שיש סכנה ושהאוניה תטבע תוך 24 שעות. בסביבות השעה 09.00 ניתנה

ראיתי את רביהחובל יוצא נס-ער מהגשר, לקח את השפופרת ו-דיבר עם ברמודה. הוא אמר בין השאר: "אל תגידו לי שאין לכם כלי הצלה, פי האוניה עומדת לט-בוע".

מברמודה שאלו את רביהחובל תוך כמה זמן הוא חושב לנטוש את האוניה והוא ענה שבין שעה ל-24 שעות. בשבת בבוקר התקש-רו עם בעלי מברמודה וביקשו מ-מנו פרטים על האוניה כגון הצבע של המחסנים וכו'.

בשעה 10.00 בערך חדרו מים למחסן מס. 3. באותה עת דיבר בעלי עם האוניה "עבדת" ואמר להם שהוא נוטש את האוניה. סיים את השיחה בקריאת "שלום". ראיתי את רביהחובל עם התיק שלו ואת הקצין הראשון מצלם את הטביעה ורק לאחר שהורידו את הסירה היתה הצפירה. בעלי סגר את המשדר והסירה הורדה לסי-פון ההצלה ע"י הקצין הראשון ורביהמלחים.

בעלי נכנס לסירת הצלה ואילו אני לא רציתי להיכנס. נכנסתי להיסטריה ורצתי חזרה לסיפון הפנימי. מישחו דחף אותי פנימה לתוך הסירה. הורידו את הסירה למים.

התחלנו להתרחק מהאוניה. כמה אנשים שפחדו מהפרופלור, קפצו למים והרחיקו את הסירה מהאוניה. ברגע שהרמתי את הראש לא ראיתי את האוניה. ראיתי רק אנשים שוחים.

הסירה היתה קשורה לרפסודה. המנוע עבד והפרופלור לא עבד. ה-אנשים היו במצב גרוע ואף אחד לא לקח פיקוד על הסירה.

הקצין הראשון היה בסירה. אף אחד לא פנה אלינו לקחת פיקוד. בעלי החזיק את ההגה והקצין לא דיבר מילה.

הסירה שטה יציב במים. בשטח ראינו רק מטוס מעלינו ופעם אחת הליקופטר. במשך הזמן הסירה התרחקה במהירות עצומה. הרפ-סודה היתה קשורה כל הזמן בסי-רה. אנשים האמינו שההליקופטר יציל את כל אנשי הצוות שבסירה.

בערך 6 שעות היינו עד שהסירה התהפכה. הסירה התהפכה ממש-26 בר קטן. הייתי מתחת לסירה.

"מצדה"

מאת: חיים למברגר
(רב שמנים)

משפט שגור בפי כל —
שוב "מצדה" לא תיפול.
מאות בשנים דוגמא
היא שמשה
לעוז רוח גבורה, הקרבה,
ילדים בני"ס למדו
חיילים על פסגתה הושבעו.
סמל ומופת לעם סגולה
אהבה לחופש, תקוה וגאולה.
והנה, במחי גל קרה
ו"מצדה" שלנו בשנית נפלה.
עוז רוח וגבורה חזרו
אך את א.מ. "מצדה"
יותר לא תראו.
הכאב גדול, המחיר יקר
מחיר שגבה הים האכזר.
כאז גם הפעם קרבנות היו
ומשפחות הים את
המחיר שילמו.

מולי, שחיתי לכיוון הסולם וברגע שהגעתי אליו הרים אותי גל ונתתי פסתי בסולם. הימאים ההודים הרימו אותי למעלה והגעתי ממש עד לסיפון האוניה אך נפלתי חזרה לים. שחיתי פעם נוספת לסולם החבלים ושוב הרים אותי גל ושוב נתפסתי בסולם החבלים והפעם עליתי בכוחות עצמי לאוניה וראיתי למטה את הקצין הראשון של האוניה.

הגעתי לאוניה באפיסת כוחות ונלקחתי ישר לחדר התרבות של הצוות, כשכולי רועד מקור, ממאץ ומחולשה כללית.

הימאים ההודים הפשיטו אותי ועטפו אותי בשמיכות וכעבור כשעה וחצי התחלתי לאט להתארוש ואז ירדתי מהר למטה לראות מי בין הניצולים אשר הגיעו לארץ ניה. ראיתי את הרמן, חודדה, בן אבו, זובידאת, מלכה שטייר, מדויר ניי. באותה עת אמר לי בן-אבו, ה"חשמלאי, שהעלו גם את גופתו של מיכאל קוצ'יאק ז"ל.

באוניה ההודית זכינו לטיפול מסור, חם ולבבי ואין לי מילים להביע את הערכתי ותודתי לרב-חובל האוניה ואנשי צוותו אשר עשו הכל למעננו.

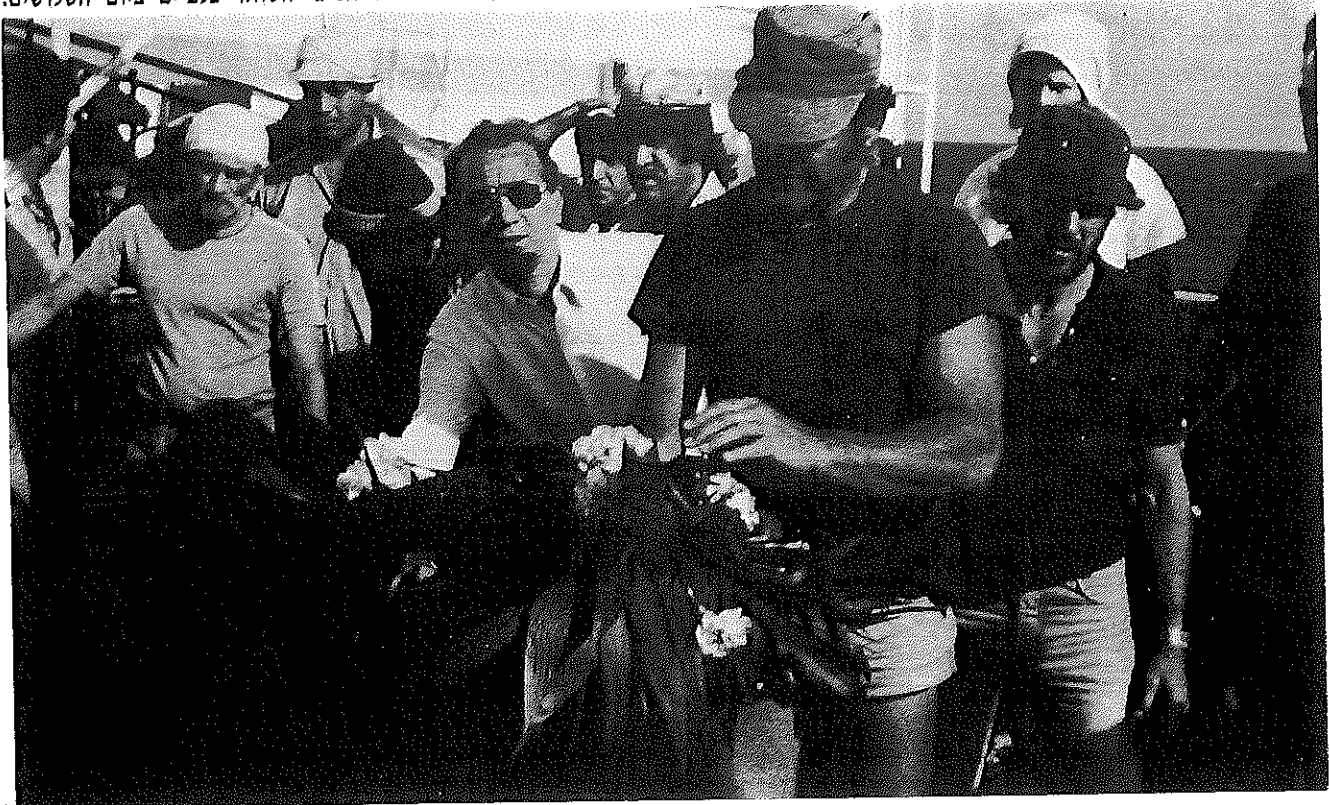
ומתרחקים. נסיון אחר נעשה ע"י אוניה גרמנית שהיתה בסביבה גם כאן ללא הצלחה.

רבי-חובל של האוניה ההודית גילה תושיה ואומץ לב. הוא התקרב אלינו תוך סיכון רב לאוניתו ולאנשי צוותו וממש עם חרטום האוניה הגיע עד כדי מטר אחד לפני הסירה שאחזנו בה באותו זמן. מספר אנשי צוות שהיו בתוך הסירה נסחפו למים והתרחקו מרחק רב מאיתנו. היחיד שאני זוכר היה הימאי שלמה אלפסי ז"ל.

בתמרון יוצא מהכלל של רב-חובל ההודי, הובאה שוב האוניה לקרבתנו. נצמדנו לדופן האוניה, שם היו הרבה חבלים, רשת וסולם חבלים.

הערכתו שהדרך הבטוחה ביותר לעלות לאוניה היא בסולם החבלים, וניסיתי בכוחות עצמי לעלות לאוניה ההודית. עקב הגלים העזים לא הצלחתי ונפגעתי כל פעם מחדש בידי. אז גיליתי לפתע רשת שהיתה תלויה על הדופן. שחיתי לכיוונה וגם נסיון זה לא עלה יפה. הרגשתי שאני מסתבך ואז שיחך ררתי את עצמי מכל החבלים והתרחקתי מרחק מה מדופן האוניה. ראיתי את סולם החבלים

טכס אזכרה לנספי "מצדה" על אחת מאוניות צי הסוחר בלביים ביום השלושים.

מורות אשר הוסקו ע"י חברי הועדה פה אחד.

המסקנות החד-משמעיות העולות מן הממצאים החמורים שהעלתה הועדה בחקירתה אינם מאפשרים המשך הפעולן של אוניות צי הסוחר בישראל ללא יצירת סכנה חמורה ומוחשית לבטחונם, לשלומם ולחיי"ם של צוותי האוניות וזאת לא יוכל איגוד הימאים לשאת ולו אף ליום אחד נוסף.

איגוד הימאים יפנה לחברות ה"ספנות בתביעה למנות מייד צוות מומחים, בשיתוף נציגי האיגוד, לשם יישומן וביצוען של המשמעויות ה"עולות ממסקנות הועדה, מבחינה אופרטיבית.

עד למינוי צוות המומחים כאמור לעיל, שומה על חב' "צים" לדאוג לכך שהנושאים באחריות לאסון טביעתה של ה"מצדה" ולטרגדיית היספותם של עשרות חברינו הימאים, לא יוסיפו עוד לכהן בתפקיד המפקיד בידיהם את האחריות ה"כבדה לבטחונם ולחיייהם של צוותי העובדים המשרתים באוניות.

מאלי שטייר בתחקיר בוועדת החקירה.

ה ה ו ד ע ה

איגוד הימאים (דירוגים) — ל"אחר שלמד את הדו"ח והמסקנות שהומצאו לו ע"י הועדה — עומד נדהם נוכח התמונה העגומה העולה מן הדו"ח והמסקנות, תמונה של מחדלים בטיחותיים קשים וחמורים השולטים בכיפה בדרך תיפעולן של אוניות צי הסוחר בישראל והמעמ"דים בסכנת חיים יום-יומית את צוותי האוניות המשרתים בהן בלב"ים.

איגוד הימאים הדירוגים מפנה קריאת חירום לבעלי כל האוניות המניפות דגל ישראל — ולא אל "צים" בלבד — לגשת מיד וללא כל דיחוי לריאורגניזציה יסודית ומקריפה, ככל המתבקש מהמסקנות הח"

הודעה לעיתונות

בעקבות מסקנות והמלצות הועדה לבירור נסיבות טביעת תה של האניה "מצדה" הגיבה מזכירות האיגוד בהודעה לעיתונות בזו הלשון:

לקחים והמלצות

מתוך דו"ח של הוועדה לבירור טביעת של א.מ. "מצדה"

11. לקחים והמלצות

11.1 טביעות של "מצדה" והמספר הגדול של הנספים נגרמו בגלל ים עוינו והצטברות של שגיאות אנוש. הלקחים שניתן להוציא מאסון איום זה הם בעיקרם בתחום ההתנהגות האנושית.

11.2 אניה הנתקעת בקרקעית הים אין להוציאה למסע בים, לפני שתחזיתה נבדקת ונקבעת כשירות האניה. לרשויות הנמלים בארץ צריכה להינתן סמכות לעצור אניה, שקרתה לה פגיעה, מלהפליג; לפחות צריכה להינתן סמכות לגבי אניות ישראליות. כן צריכה לתול על רשור יות הנמל חובת דיווח מידי על תאונות ימיות, לאגף הספנות והנמלים.

11.3 חייבת להיבדק בעיית הצוור תות באניות הסוחר. אין הועדה רואה פגם עקרוני בכך שבדרג הפיקודי של הצוותות משתתפים ימאים בני עמים שונים. אולם צריכה להיות שאיפה להגביר את המרכיב הישראלי בצוותות אלה, ומה שחשוב יותר, חייבת להיות הקפדה על בחירת קצינים בכירים כדי שהצוותות יהיו בנויים כך, שלרב החובל יהיה עם מי להתייעץ בעת מצוקה ועל מי להטיל תפקידים שבהם נדרשת מנהיגות ותושיה. הרכבת צוות פיקודי איננו רק ענין מסחרי, אלא דבר בעל חשיבות עליונה לבטיחות המסע.

11.4 אין לפגוע במעמדו המוכר של רב החובל כמי שנושא באחריות

עליונה, וסופית לאניתו, וכמי שמוסר מן ואף חייב לקבל החלטות אופרטיביות. עם זאת יש להבהיר ולחזק את המעמד והאחריות של המערך החופי כגוף המצווה להיות מעורב במה שנעשה באניה, להתייחס לדיווחים המתקבלים לגופם, ליזום שאלות ועצות לפיקוד האניה, להזרים לו מידע.

11.5 רב החובל המדווח למערך החופי על בעיות שיש לו באניתו צריך לראות במערך זה גורם ידידותי ומסייע. אסור שבקשת עצה או הדרכה ממערך החופי תיחשב לרב החובל ככשלון אישי או כפגיעה ביוקרתו.

על רב החובל לזכור שלעומת היתרון שיש לו עצמו, כמי שנמצא במקום ורואה את הדברים במו עיניו, ישנו יתרון אחר למערך החופי המסוגל לנתח דברים בתנאים נוחים ואף לנצל ידע של מומחים בענפים שונים ומגוונים, דבר שלא תמיד עומד לרשותו של רב החובל.

11.6 הלקחים המופקים מתאונות ימיות צריכים לשמש חומר לימוד והדרכה לקצונה הבכירה בצי המסחרי.

117 בתחום הימאות הטובה לקח מאסון "מצדה", בדומה ללקח מאסון "אנטוניו דמדס", ר"מריה ס" הוא שחובה ראשונה על רב חורבל שאניתו נפגעת ליצור את התנאים הטובים ביותר על מנת לאפשר לו צוות להפעיל תהליך של בקרת נזקים.

11.8 המטרה הכלכלית, להפעיל אניות מתוך רווח, היא מובנת ומקובלת. אך הדגשת יתר של האינטרסים החומריים של החברה המפעילה יוצרת אילוץ על פיקוד האניה, המעלה את האינטרס החומרי לדרגה הגבוהה ביותר וממריץ קברניטים להצטיין בהישגיהם בשטח זה. יש לאזן את האינטרס הכלכלי עיית קביעת כללי התנהגות ברורים ומחייבים, שעל פיהם אין לשעבד שום אספקט בטיחותי לאינטרס החומרי. לדוגמה, היתקעות בקרקעית הים יוצרת סיכון בטיחותי. מסיכון כזה אסור להתעלם מתוך רצון לחסוך לחברה הוצאות.

11.9 המערך החופי בחברת אניות כמו "צים", המפעילה 55 אניות ויותר, על פני שבעת הימים, צריך להיבנות מתוך ראייה ארגונית רצינית ומעמיקה. להלן כמה פרטים שנראים לועדה כחשובים לענין זה: 11.9.1 מן הראוי שיהיה חדר בקרה-שליטה מרכזי במשרד הראשי של החברה הפועל 24 שעות ביממה והמהווה מכשיר מרכזי להנהלת החברה וכל מנהלי קווייה להעברת והצגות המידע השוטף של פעילות החברה.

11.9.2 מן הראוי שתקויים מערכת טלקס לכל אניות החברה להעברת מידע שוטף לאניות ומהן, כולל אפרשות "קורפנתוח" למקרי חירום. קשר כזה מבטיח בין שאר היתרונות רישום ושימור של כל המידע המועבר.

11.9.3 מן הראוי שמערכת כללי הסמכויות במבנה הארגוני של המי ערך החופי תהיה ברורה ומוגדרת כהלכה. לא יתכן מצב, כפי שהיה בעת שהתרחש אסון ה"מצדה" ש- מפקח האחראי ישירות לתפעול ה- אניה ימצא עצמו במעין ואקום תפ- קודי, הוא אמנם מדווח לאחראי עליו אך הלא אינו רואה עצמו מוס- מך להתערב בצד המקצועי תפעולי, ואילו מי שאמור להיות אחראי לצד המקצועי תפעולי טרם נכנס לתפקי- די כאשר קודמו בתפקיד רואה עצמו כמי שכבר פרש.

11.9.4 אין להפריז בחשיבות הכי- שורים האישיים של האנשים הקוב- עים במערך החופי, הן מבחינת הידע המקצועי והן מבחינת הסמכויות האישיות והן מבחינת הנסיון הימי. לדעת הועדה על אנשים המשרתים את חברות הספנות במערך חופי לרענן את נסיונם הימי-מעשי בהפ- לגות ובפיקוד על אניות.

11.9.5 מן הראוי שבתוך המבנה הארגוני של מערך חופי תתקיים מערכת הפצת מידע, שתמנע כל ספק לגבי זהות ממלאי התפקידים, מי- קומם בשרשרת הכפיפויות, תוך וידוא מתמיד שידיעה חשובה לא "תתקע" אצל אדם אחד מבלי שהיא תופץ במקביל גם לממלאי תפקידים אחרים ונוספים. עדיף שממלא תפ- קיד זה או אחר יופרע ואפילו יוער משנתו ללא צורך פעמים מיותרות מאשר פעם אחת פחות מדי.

11.9.6 מן הראוי ששיחות טלפון המתנהלות בבתי מנהלי קווים או בבתי נציגים בחו"ל ייקלטו וירשמו בצורה מסודרת.

11.10 בתחום המכשור המשרת את האניות יש מקום למודרניזציה,

בעיקר באניות ישנות, לדוגמא: הי- עזרות במערכת ניווט לוויינית, שי- מוש במערכת חזוי מזג אויר (פקסי- מיליה) ממוחשבת, חדוש ציוד אלק- טרוני לסוגיו כמו Loadicator כמיר- חד באניות גדולות וארוכות, קשר, וכיו"ב. התקנת מערכת אזעקה לגי- לוי נוכחות מים במנהרת הצנרת ר- חללים דומים.

11.11 אשר לענייני ההצלה – הרי- עדה מרגישה שיש לתת לנושא זה, בכל האניות של צי הסוחר טיפול הרבה יותר ערני משנהוג לתתו בי- מים רגילים. זהו נושא שהשגרה ה- משתלטת עליו מעמידה אותו בדרגה נמוכה של שימת הלב, כאילו כל אחד היה משוכנע בלבו: "לי זה לא יקרה". התוצאה, כפי שראינוה בא- סון "מצדה" היא מחרידה. אי ידי- עה כיצד להתנהג בעת אסון, אי ה- כרה של מכשירי ההצלה וכיצד יש לטפל בהם. מסתבר שהתרגילים ה- שגרתיים שעורכים באניות בעת ה- הפלגה אינם מספיקים כלל. זהו ענין שצריך לשמש נושא לקורסים ובחי- נות חוזרים ונשנים לימאים צעירים וותיקים כאחד, וגם לתרגילים הרבה יותר אפקטיביים באניות.

11.12 ציוד ההצלה המצוי באניות הוא תקני, מתאים לאמנות בינלאו- מיות, אך עדיין ניתן לשיפור. הועדה סבורה שבענין זה יוכל הצי המסחרי הישראלי להיות מתקדם יותר. חגו- רות ההצלה אינן מגינות על האדם מקור, אינן מצוידות באביזרי זיהוי ואיתור מתאימים, אינן יוצרות תנאי הישרדות לפי מיטב הטכנולוגיות ה- חדישות. ישנו גם מקום לשיפורים בסירות ההצלה וברפסודות, בהת- חשב במה שקיים כבר בציים אחרים. מכשיר חשוב שצריך להיות קיים בכל סירת הצלה ורפסודת הצלה הוא משואת אלחוט לביות.

11.13 הועדה עשתה מאמצים ל- הזמין בדיקות בטכניון בחיפה ל- קביעת התנהגות האשלג במי-ים וגם בקשה דו"חות מללודיס לונדון וחי- שובי חוזק של המכסים מחברת מקרגור. כל הנתונים הללו לא נת- קבלו ואין הועדה רוצה לעכב הגשת דו"ח זה. אשר על כן הועדה ממלי- צה למשרד התחבורה לסיים את ה- בדיקות ולקבל את הנתונים והועדה מצידה עומדת לרשות משרד התח- בורה, לאחר שהנתונים יתקבלו, ל- סכם את המסקנות העולות מהן.

לנושא הקשור בהתנהגות האשלג במי-ים יכולה להיות השלכה על אמנות בינלאומיות ויתכן שניתן יהיה להפיק מהבדיקות הללו תוע- לת גם לצי הסוחר הישראלי וגם לספנות העולמית.

11.14 בהצביעה על הלקחים שיש ללמוד מאסון "מצדה" אין הועדה מסכמת את הנושאים שהיא מעלה באופן סופי בצורה של הוראות אנפרטיביות. הועדה בדעה שיש עוד ללמוד את הנושאים וגם את הדר- כים כיצד ליישם, חלק מהדברים אפשר יהיה ליישם ע"י הוראות מי- הליות, חלק אולי ע"י תיקון תקנות הבטיחות, דברים אחרים יהיה צורך ליישם ע"י פעולות ארגוניות וגם ע"י לימוד, הקניית ידע והרגלים, קור- סים לימאים ושיטות דומות.

11.15 הועדה ממליצה לשר התח- בורה לקבוע צוות מומחים אשר יבדוק את הלקחים ואת-מידת ישי- מותם בצי הישראלי, ויתרגם אותם לשפת המעשה. צוות כזה אם יוקם לא צריך להיות מוגבל ללקחים ש- הועדה הצביעה עליהם, אף כי מן הראוי שלקחים אלה יהיו לו קו- מנחה.

אלוף (מיל') בנימין תלם
חבר

איג' יצחק שכטרמן
חבר

ר/ח מרדכי קופר
חבר

עו"ד משה בן-זאב
יו"ר

הקמת אנדרטה לזכרם של יורדי הים שמקום קבורתם לא נודע.

אשר ניספו במצולות הים ומקום קבורתם לא נודע.

נודה לך באם תדאג לכך שמשאל-תנו זו תקבל טיפול דחוף ויעיל על מנת שהאנדרטה תוקם בהקדם רב ככל האפשר ובכך ימצאו אולי נחמת מה עשרות האלמנות, היתומים ו-ההורים השכולים של נספי האוניה "מצדה".

בכבוד רב,

מזכירות איגוד הימאים (דירוגים).

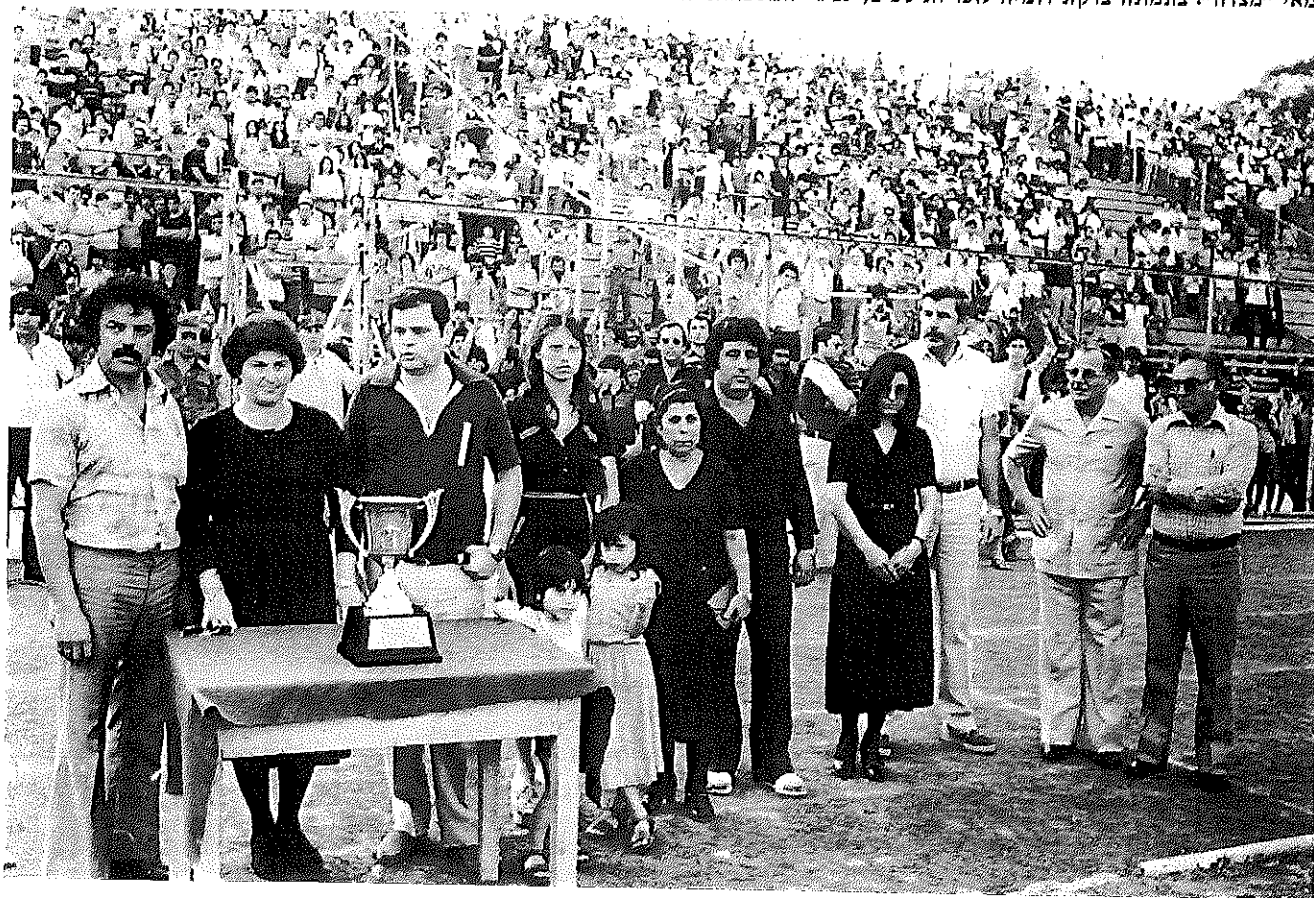
"אנו מוצאים לנכון לחזור ולעורר את הנושא הכאוב של הקמת אנדרטה ראויה בחיפה, יד לזכרם של עשרות חברינו אשר ניספו באסון טביעתה של האוניה "מצדה"."

יורשה לנו להזכירך את הבטחתך למשפחות השכולות בענין הני"ל וכן להביא לידיעתך כי בני המשפחות השכולות מצפים בכליון עיניים ל-הקמת יד הזיכרון אשר תהא עבורם תחליף למקום הקבורה של יקיריהם

בימים אלה ממשיכים איגודי הימאים, קצינים ודירוגים במאמצים להחיש את הטיפול בעירייה להקמת אנדרטה לזכרם של יורדי הים שמקום קבורתם לא נודע.

לצורך זה קיימנו פגישות עם ראש העיר חיפה. הואיל ועד לכתובת שורות אלו טרם נתקבלה תשובה לבקשתנו העלינו את הנושא מחדש במכתב אל ראש העיר ובו כתבנו בין השאר: —

קבוצת מכבי חיפה יזמה משחק הנצחה שכל הכנסותיו קודש להנצחת זכרם של ימאי "מצדה". בתמונה בדיקת דומיית לזכר הניספים, נציגי המשפחות השכולות.

עם משפחות הימאים במצוקתם

"אני מאחלת לעצמי לא לראות יותר מראות כאלה" אמרה קלרה בר־שץ מנהלת המחלקה לתרבות וסעד באיגוד לימאים דירוגים כ־ אשר חזרה ממשרד קואופרטיב "אופיר" לאחר שאחת מאניותיה "השלושה" טבעה בים וצוותה ירד תהומה. דברים אלה פורסמו ב־ מאמר בעתון "למרחב" בפברואר 1967 תחת הכותרת "עם משפחות הימאים" פורטו בו הפעולות אשר קלרה חולשת עליהם והמאמצים שהיא מקדישה למשפחות הימאים. קלרה נאלצה לעבור חוויה מזע־ זעת זו שוב עם אסון "מצדה". שוב התמודדה עם הטיפול במש־ פחות הניספים והדאגה לנשארם אחריהם.

קלרה בר־שץ

באותם ימים עצובים היתה ב־ שרות האיגוד, נלוית למזכיר שלמה אביטן מבקרת בבתי המשפחות ה־ שכולות פועלת ללא ליאות להקל במה שניתן ועושה הכל כדי שמש־ פחות הימאים ירגישו כי האיגוד הוא איתם ולמענם.

אסון "מצדה" ירד מן הכותרות אך מזכירות איגוד הימאים תמשיך עוד תקופה ארוכה לעסוק בבעיות הקשות תוך נסיון לסייע למשפחות לעבור את האסון ולהמשיך לחיות ולתפקד ככל שניתן.

"הימאי הישראלי"

עיתון האיגוד
הארצי לימאים דירוגים

מרכז המערכת
שלמה אביטן
חברי המערכת
רפאל זבק
צבי פלוטניק

מען המערכת:
ת. ד. 1324, חיפה

